Jaarmagazine van Zet / actuele inzichten en oplossingen voor sociaal resultaat

Z

2017

JONGE SCHAKELS AAN ZET

WINNARES GOUDEN ZET INTERVIEWT COMMISSARIS VAN DE KONING ▪ BROEDPLAATS SOCIALE VEERKRACHT ▪ **HET NIEUWE DENKRAAM VAN ZET** ▪ **TOEGANKELIJKHEID ALS TREKPLEISTER** ▪ EUROPA KOMT NAAR VENHORST ▪ WONINGCORPORATIES TESTEN ‘NIEUWE BUREN’ ▪ WERKGEVERS OVER MANTELZORG ▪ **DEMENTIEVRIENDELIJK = MENSVRIENDELIJK** ▪ INCLUSIE OP HET SCHOOLPLEIN

Inhoud

3 VOORWOORD
4 PARELS VAN ZET IN 2016
6 WE MOET HET SAMEN BLIJVEN DOEN
18 JONGE SCHAKELS
20 HIER GAAT HET GEBEUREN
22 BROEDPLAATS VOOR SOCIALE VEERKRACHT
26 JONGE SCHAKELS
28 HET DENKRAAM VAN ZET
34 ZO ZIE IK HET - ZO ZIEN WIJ HET
36 JONGE SCHAKELS
38 BREDA GEBRUIKT TOEGANKELIJKHEID ALS TREKPLEISTER
44 SOCIALE DOMEIN MOET NIET VRAGEN MAAR BIEDEN
46 JONGE SCHAKELS
48 MEDEWERKER EN MANTELZORGER, HOE HOUDEN WE DAT IN BALANS?
50 SAMENLEVEN BEGINT BIJ SAMENSPELEN
52 JONGE SCHAKELS
54 WONINGCORPORATIES LEREN OMGAAN MET 'NIEUWE BUREN'
55 UIT DE BIEB VAN ZET
56 VRAAG VAN HET JAAR

Colofon

Zet 2017 is een uitgave van Zet, de verbindende schakel naar een inclusieve en sociaal veerkrachtige samenleving. Samen met overheden, instellingen en sociale ondernemers werken we onder meer aan het verbeteren van mobiliteit, toegankelijkheid en (burger)participatie. Zet adviseert, faciliteert en implementeert.

Dit jaarmagazine verschijnt in een oplage van 1500 en wordt verspreid onder de relaties van Zet bij de provincie Noord-Brabant, gemeenten, bedrijven en maatschappelijke organisaties.

Redactieraad: Nathalie Baas, Fanny van Creij, Ingrid Dam, Jan Geurts, Nick de Laat, Wouter Schelvis en Ginette Veensma
Regie en coördinatie: Nathalie Brand
Redactie: Wies Arts, René Buuts en Thijs van de Schoot
Eindredactie: Buuts Communicatie
Vormgeving: studio Ten Bosch
Fotografie: Tessa Spaaij (tenzij anders vermeld)
Drukwerk: Drukkerij Groels

schakel naar
sociaal resultaat

Zet / Statenlaan 4 / Postbus 271 / 5000 AG Tilburg
013-5441440 / info@wijzijnzet.nl / www.wijzijnzet.nl

De activiteiten van Zet worden mede mogelijk gemaakt door subsidie van de provincie Noord-Brabant.

Provincie Noord-Brabant

JONGE SCHAKELS AAN ZET

Foto: Ivo van der Bent

In het tennis komt *the Next Gen* eraan. Bij de mannen is Dominic Thiem de nieuwe ster aan het firmament en afgelopen weekend won de pas twintigjarige Jelena Ostapenko haar eerste grote finale. Haar belangrijkste wapens: een ongebreideld geloof in eigen kunnen en geen spoor van ontzag voor de heersende generatie. Doorslaggevend was haar durf om fouten te maken, 54 (!) in totaal. Daar stonden dan wel evenveel, vaak prachtige *winners* tegenover.
No guts, no glory!

Die jeugdige bravoure is ook in organisaties zeer welkom. Zeker als je werkt aan sociale innovatie, zoals wij. Werkelijk baanbrekende oplossingen vragen om nieuwe vormen van betrokkenheid en een totaal andere kijk op maatschappelijke vraagstukken. Voor ons aanleiding om Jonge Schakels in het leven te roepen. Een community van jonge professionals met een maatschappelijke drive, direct gelinkt aan Zet. Zodat zij praktijkervaring kunnen opdoen en wij hun onbevangen blik op elk moment kunnen raadplegen en inschakelen. De jongeren worden gevoed door onze experts en ons netwerk en wij door hun verfrissende blik en wat hen beweegt. Zo creëren we een mooie wisselwerking tussen senioriteit en jong talent. Dat levert de beste resultaten op, vindt ook prof.dr. Wim van de Donk, de Brabantse commissaris van de Koning. We zijn heel blij met zijn medewerking aan ons derde jaarmagazine. In het kader van ons jaarthema stuurden we de winnares van de eerste Gouden Zet op hem af. Het is een sterk, persoonlijk interview geworden.

Trots zijn we ook op ons nieuwe denkraam voor maatschappelijke vraagstukken en op onze betrokkenheid bij dementievriendelijke woningcorporaties, mantelzorgbeleid voor werkgevers, de programmering van het Europees Plattelandsparlement en het streven om van Breda de meest toegankelijke stad van Nederland te maken. Verder in deze editie ruim baan voor andere jonge schakels. Zoals onze nieuwbakken columnist Thijs van de Schoot, een groep studenten van Werkplaats de Gruyter in 's-Hertogenbosch en als rode draad een aantal jonge ondernemers die bewijzen dat er brood zit in sociale innovatie. Prachtige inspiraties voor de Gouden Zet 2017, want ook dit jaar belonen we weer het beste idee voor een wat betere wereld.

Ondertussen bereiden wij onze organisatie voor op de volgende ronde. Scherp, afgetraind en wendbaar gaan we de toekomst slagvaardig tegemoet. Zodat we onze verbindende rol kunnen blijven spelen en samen met u de nodige *winners* kunnen slaan. Voor sociaal resultaat.

Drs. Ginette Veensma,
directeur-bestuurder van Zet

PARELS VAN ZET IN 2016

Voor een volledig overzicht van de (financiële) prestaties van Zet, kijk op www.wijzijnzet.nl/over-zet/organisatie/

PROEFTUIN INFORMELE ZORG

In de Proeftuin Informele Zorg werken zes Brabantse gemeenten samen om duidelijk te maken wat digitale oplossingen kunnen betekenen voor de informele zorg. Het project beoogt de opschaling van kansrijke tools. Als rond de ontwikkeling van een nieuwe database het proces dreigt spaak te lopen, vraagt de provincie aan Zet om het gelopen proces in beeld te brengen en vanuit een lerende aanpak te bekijken waar en hoe verbeteringen kunnen worden aangebracht. We ontwikkelden samen met de betrokkenen een marsroute om de regie weer in handen te brengen van de stuurgroep en het draagvlak te herstellen bij alle belanghebbenden. Op uitdrukkelijk verzoek van de deelnemende gemeenten hebben we die route stap voor stap begeleid, met aandacht voor en inbreng van alle partijen. Resultaat: deelproject gered, instrument alsnog operationeel. De procesbeschrijving fungeert nu als leerdocument voor vergelijkbare projecten.

MOBILITEIT EN EENZAAMHEID

In 2015 onderzoekt Zet in opdracht van stichting Vervoer voor Elkaar in drie Brabantse gemeenten de vervoersmogelijkheden voor kwetsbare mensen. Er is op zich voldoende aanbod maar men weet niet iedereen te bereiken. Ook blijken de mensen die in een sociaal isolement (dreigen te) leven nauwelijks in beeld. Dit is in 2016 aanleiding voor het vervolgproject 'Mobiliteit en Eenzaamheid' in Udenhout, dat concrete tools oplevert voor het bereiken en verbinden van kwetsbare doelgroepen. We brengen de vervoersvragen en -initiatieven ter plaatse bij elkaar en borgen de lokale samenwerking, zodat sociaal werkers, wijkregisseurs en andere lokale spelers gerichter hun rol kunnen pakken in de bemiddeling van vraag en aanbod.

MAATSCHAPPELIJKE IMPACTMETER

Bestaande methoden om het resultaat van maatschappelijke interventies te meten, nemen over het algemeen (te) veel tijd in beslag en leveren (te) dikke rapporten op, die wat ons betreft niet meer van deze tijd zijn. Zet ontwikkelde een eenvoudige methode om de maatschappelijke meerwaarde van projecten aan te tonen. Betrokken partners en mogelijke belanghebbenden bepalen samen de te realiseren waarden. Zo versterken we draagvlak en commitment. Bij aanvang en afronding van het project vertalen we de scores op die waarden in een waardenweb, om de impact van de geleverde inspanningen te kunnen beoordelen. In één oogopslag brengen we de beoogde doelen, behaalde resultaten en gerealiseerde maatschappelijke meerwaarde in beeld. Onze impactmeter wordt ingezet voor (tussentijdse) evaluaties, het afleggen van verantwoording richting financiers en als basis voor procesbegeleiding.

IEDEREEN IN BEWEGING

Onder deze noemer organiseert Zet tijdens de Week van de Toegankelijkheid (oktober 2016) in Tilburg een conferentie over sport, bewegen en sociale veerkracht. Hier wordt niet over, maar mét sporters met een beperking gesproken. Veel aandacht ook voor alle zaken die van belang zijn om de komende jaren 50.000 (nieuwe) Brabanders met een beperking in beweging te krijgen. De conferentie krijgt een hoge evaluatiescore. Nog belangrijker: gedeputeerde Swinkels geeft direct na de bijeenkomst opdracht om daadwerkelijk aan de gang te gaan met het stimuleren van sport en bewegen. Dat doen we in nauwe samenwerking met de zeven regionale sportloketten, Sportservice Noord-Brabant en Zorgbelang, zodat deze parel ook de komende jaren blijft glinsteren. Op de thema's Mobiliteit voor sporters en Sporthulpmiddelen zijn al acties ondernomen. Het gelijknamige trendboek dat Swinkels tijdens de conferentie krijgt uitgereikt, wordt halverwege 2017 nog wekelijks besteld.

THUIS IN BRABANT

'Thuis in Brabant, het vluchtelingenvraagstuk vanuit kansen voor álle Brabanders' is de titel van een gezamenlijk rapport van Stichting Nieuwkomers en VluchtelingenWerk Brabant Centraal (SNV), VluchtelingenWerk West- en Oost-Brabant & Bommelerwaard (WOBB), het PON, BrabantAdvies en Zet. Met deze publicatie delen we onze kennis en bieden wij Brabantse bestuurders en beleidsmakers een aantal handreikingen en veelbelovende voorbeelden. Het meest urgent is op dit moment de opvang en huisvesting van asielzoekers en statushouders. De lange termijn vraagt om een integrale aanpak. Ons advies benadrukt de samenhang tussen huisvesting, gezondheid, scholing en onderwijs, werk, integratie en participatie. Asielzoekers en statushouders hoeven niet alleen geholpen te worden, zij brengen ook waardevolle ervaringen, ideeën en kennis mee. Samen met Brabantse burgers, overheid, maatschappelijke organisaties, onderwijs en bedrijfsleven kunnen zij een actieve bijdrage leveren aan oplossingen. De insteek is dat alle Brabanders, inclusief de nieuwkomers, er beter van kunnen en moeten worden.

OPLEIDING MOBILITEITS-CONSULENTEN

De Regio West Brabant (RWB) wil structureel investeren in mobiliteit en de mentale toegankelijkheid van het openbaar vervoer in de regio. Voldoende mobiel zijn is daarbij geen doel op zich, maar wel een belangrijk middel om te kunnen participeren; deelnemen aan en onderdeel zijn van de samenleving. Lokale mobiliteitsconsulenten leveren een belangrijke bijdrage aan het vergroten en verduurzamen van die zelfstandigheid. Zet agendeert het thema bij lokale welzijnsorganisaties, leert hen wat een consulent kan betekenen en hoe deze het beste kan worden ingezet. We betrekken ook andere lokale vervoersoplossingen in het aanbod, leiden mobiliteitsconsulenten op en zorgen dat onze aanpak lokaal wordt ingebed en geborgd.

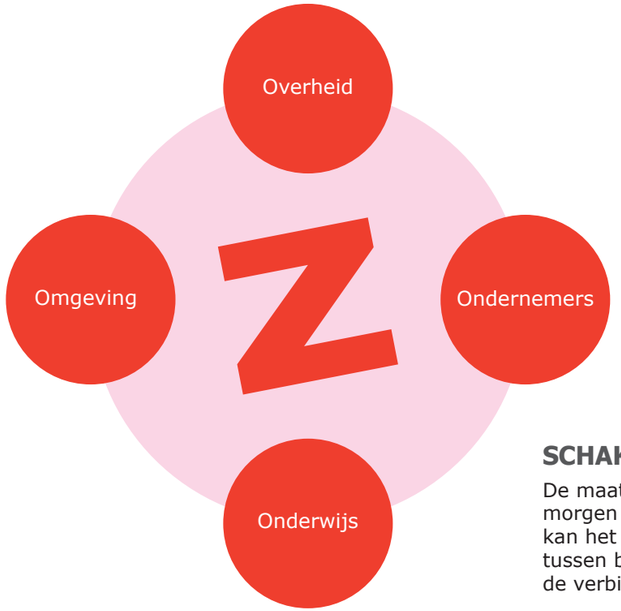

SCHAKEL NAAR SOCIAAL RESULTAAT

De maatschappelijke vraagstukken van vandaag en morgen raken altijd meer spelers en domeinen. Geen partij kan het meer alleen. Daarom vormt Zet slimme coalities tussen burgers, bedrijven, onderwijs en overheid. Wij zijn de verbindende schakel, naar sociaal resultaat.

VERSNELLINGSKAMER

Complexe maatschappelijke vraagstukken en grootse ambities vragen nadrukkelijk om samenwerking. Steeds vaker vinden partijen elkaar in netwerkenverbanden om samen de schouders te zetten onder een gedeelde opgave. Maar wie heeft welke rol? Welke partijen hebben we nog meer nodig om onze doelen te bereiken? En zijn er ook bedreigingen, zoals tegengestelde belangen? Zet heeft de versnellingskamer ingezet bij de Brabantse Streeknetwerken. We verscherpen de focus op de opgave of ambitie en met behulp van een participatieve stakeholderanalyse brengen we de betrokkenheid van invloedrijke partijen in kaart. De uitkomst van het proces is een momentopname van de betrokkenheid en belangen van stakeholders. Dit snapshot bevat een analyse van de huidige stand van zaken en geeft advies, richting en handvatten om de samenwerking te verbeteren. Versneld op weg naar resultaat!

WE MOETEN HET SAMEN BLIJVEN DOEN

Twee winnaars van 2016: prof. dr. Wim van de Donk, ‘onze’ commissaris van de Koning en uitgeroepen tot ‘s lands beste bestuurder, wordt geïnterviewd door social innovator Sanne Konings, die vorig jaar de Gouden Zet won voor ‘Om-arm’, een concept dat mantelzorgers en mensen met dementie met elkaar verbindt. Een gesprek over keuzes, drijfveren en maatschappelijke zorgen, over sociale innovatie en wat jonge schakels daarin kunnen betekenen. En natuurlijk over de kracht van Brabant.

We worden warm ontvangen op het provinciehuis in 's-Hertogenbosch, in de kamer waar het college van Gedeputeerde Staten wekelijks overlegt. De commissaris herkent me meteen van de uitreiking van de Gouden Zet. Hij heeft een drukke agenda, maar gaat er in alle rust voor zitten. Ik besluit deze unieke kans goed te benutten en steek meteen van wal...

Wat is de meest bepalende keuze in uw leven geweest?

Daar heeft Van de Donk niet lang voor nodig: "Ik denk de keuze voor mijn vrouw. Dat vind ik toch uiteindelijk het allerbelangrijkste."

Geeft zij ook richting aan andere keuzes in uw bestaan?

"Wel in die zin dat zij een toetssteen voor mij is bij de keuzes die ik maak. Als ik met haar overleg, voel ik vooral ruimte en enthousiasme. Ik ben overigens niet zo'n planner. Dingen gebeuren in je leven. Een goede vriend van mij is Pieter Winsemius, die heeft mij geleerd: *Doe wat je de eerste drie seconden voelt als ze je iets vragen. En daarna ga je het proberen te rationaliseren*. Ik ben wel een gevoelsbesluiter."

Is dat gevoel ook belangrijk in de keuzes die u hier maakt, in uw functie?

"Zeker. Als het niet goed voelt, doe ik het niet. Wij nemen hier elke dinsdag heel veel besluiten in deze kamer. Dat wordt goed voorbereid; we zetten veel op papier, becijferen zaken, voeren gesprekken, maar als het niet goed voelt, dan denk ik altijd nog eens tien keer na. Dat doe ik gelukkig niet alleen, want we zitten hier natuurlijk samen, als college, om besluiten te nemen."

Wat is uw persoonlijke drijfveer om deze functie te vervullen?

Binnen de seconde: "Brabant. Ik vind dat wij één van de mooiste provincies van Nederland zijn, zo niet de mooiste. Maar wel een provincie die ontwikkeld moet worden. Dat is het mooie als je hier bestuurt met elkaar (hij wijst op de portretten van al zijn voorgangers om ons heen), dan realiseer je je dat je niet de eerste bent, en ook niet de laatste zult zijn. De opdracht is telkens weer Brabant een stuk verder brengen. Er is natuurlijk enorm veel te doen op het gebied van natuur en milieu, economie, maar ook van de sociale verhoudingen. Al zijn we daar als provincie iets minder van. Dat is meer gemeentelijk beleid."

Wat maakt Brabant voor u zo speciaal?

"Dat we hier complete mensen willen. Dat het economische en sociale in Brabant goed met elkaar in verbinding moeten zijn. Volgens mij verklaart dat ook waarom we economisch betrekkelijk succesvol zijn."

Wat zou u doen als u geen commissaris was geworden?

"Dan zou ik waarschijnlijk op de universiteit werken. Ik ben nog steeds een beetje hoogleraar, aan de randen van het ambt, en ik blijf dit werk als commissaris nog een hele tijd doen. Maar er komt een dag dat ik gewoon weer met een broodtrommeltje achterop naar de faculteit fiets om college te geven en wat onderzoek te doen." Het is een toekomstbeeld dat hij vooral met vrijheid associeert, legt Van de Donk uit. "Ik heb natuurlijk een prachtige baan, maar 's morgens vroeg rijdt de dienstauto voor en 's avonds laat word ik weer thuis afgezet. Je wordt wel helemaal geleefd."

En minister Van de Donk, is dat nog een idee?

Ook hier weer geen spoor van twijfel: "Nee, dat ga ik niet doen."

Welke ontmoeting heeft recent het meeste indruk op u gemaakt?

Dit is wel een lastige, vindt Van de Donk, omdat hij heel veel interessante ontmoetingen heeft, met heel veel inspirerende mensen. Op mijn aandringen kiest hij één voorbeeld. Hij schetst een bezoek aan Van Dongen engineering in Someren. "Een echt familiebedrijf, dat al vele jaren innoveert. Heel ingewikkelde machines maken ze daar." Tijdens de rondleiding door de nieuwbouw kreeg Van de Donk uitgelegd waarom de kantoren op een bepaalde manier ten opzichte van de werkplaats zijn geplaatst. "*Ik wil dat de mensen die de dingen ontwerpen de mensen die het maken in de ogen kunnen kijken. Daar moet contact tussen blijven*, zei die man. Dat raakte me, omdat ik dacht: dit is dus een deel van het geheim van Brabant. De afstand tussen ontwerpers en makers is bij ons nooit groot. Sterker nog: ik denk dat wij goed zijn in ontwerpen omdat we dingen goed kunnen maken. Dat pielen en klooien, zoals dat hier heet, dat zit er gewoon in. Zo'n verhaal neem ik weer mee in lezingen en geef ik terug

"ALS EEN GROTE GROEP DENKT IK HOOR ER NIET BIJ, IK DOE NIET MEER MEE, DAN ZITTEN WE IN DE GEVARENZONE"

aan andere ondernemers. Die herkennen zich erin of reageren daar weer op."

U zei onlangs in een interview: "Brabant verandert, maar ik verander mee." Waar doelt u dan met name op?

"Dat zag ik inderdaad ook in de krant staan, als quote, maar of ik dat nou letterlijk zo gezegd heb?" Gebeurt wel vaker, zegt Van de Donk. "Wat ik daar waarschijnlijk bedoeld heb, heeft alles te maken met de permanente ontwikkeling van Brabant." Hij verwijst naar Het Nieuwste Brabant, het boek dat hij in 2015 samen met veel anderen heeft gemaakt om richting te geven aan die ontwikkeling. "Zo'n toekomstoriëntatie begint met de vraag *Wat is Brabant nou eigenlijk?* Dat heb ik toen gedefinieerd met de begrippen ondernemen, organiseren, verbeelden en verbinden. Dat zijn wérkwoorden. In die dynamiek probeer ik elke keer de verandering van Brabant te enten op waar we vandaan komen. Niet vanuit een soort conservatisme, maar omdat ik geloof dat de kracht van wie wij zijn enorm meehelpt om te bepalen wie we worden. Dat vraagt dus ook van mij ontwikkeling."

Waar maakt u zich het meest zorgen over als u kijkt naar het sociale domein?

"Nou ja, er is nogal wat aan de hand in de wereld. Er zijn natuurlijk altijd verschillen, dat is ook helemaal niet erg, interessant zelfs voor een deel. Maar we hebben de samenleving steeds meer zo georganiseerd dat bepaalde groepen mensen elkaar nooit meer tegenkomen. Als alle vouwlijntjes op dezelfde manier vallen en een grote groep mensen zegt *die samenleving heeft niets meer met mij te maken en ik niet met de samenleving*, dan zitten we in de gevarenzone. Als mensen gaan denken *ik hoor er niet bij, laat maar zitten*, dan krijg je cynisme. Dat is nooit het goede gevoel. In het kader van de Brexit had iemand het laatst over de scheiding tussen de somewheres en de anywheres, waarbij de laatsten diegenen zijn die de hele wereld aankunnen, globalisering mooi vinden, wereldburgers zijn. Voor de somewheres is dat niet bereikbaar. Die zijn angstig en keren zich juist af. Dat vind ik persoonlijk een groot gevaar voor de integriteit van de samenleving. De gouden handjes en de gouden brains zijn in Brabant even belangrijk. We moeten allemaal ons stinkende best doen om het een beetje samen te blijven doen. Het is óns probleem. Ik voel dat als een grote opdracht."

>

"IK GELOOF DAT DE KRACHT VAN WIE WIJ ZIJN, ENORM MEEHELPT OM TE BEPALEN WIE WE WORDEN"

WE MOETEN HET SAMEN BLIJVEN DOEN

"WIJ ZIJN ECONOMISCH SUCCESVOL OMDAT WE OOK SOCIAAL SUCCESVOL ZIJN"

Uitgangspunt van de participatie-samenleving is dat burgers steeds meer zaken zelf moeten oppakken. Lukt ze dat ook? Kan iedereen dat wel aan?

"Nou sommigen wel en anderen niet. Sommigen dan wel en dan weer niet. Maar dat beeld van de burger als stevig individu die altijd alles zelf wel aankan, dat is meer ideologie dan empirie. Dat klopt vaak helemaal niet met de werkelijkheid. Ook mijn goede oude WRR (voordat hij commissaris werd, was Van de Donk daar voorzitter van, SK) concludeerde onlangs dat de overheid te veel vraagt van de burger. Kijk alleen al naar de digitalisering. Er zijn grote groepen voor wie dat te snel gaat. Daar moeten we extra ons best voor doen. Ik ben overigens niet van het luie verzorgingsstaatmodel. Mensen hebben zelf een verantwoordelijkheid om goed voor zichzelf te zorgen. Ik vind ook altijd dat we mogen vragen wat ze zelf ondernemen. Soms moet je evenwel onderkennen dat het aan bepaalde competenties ontbreekt. Daar moet we mensen helpen om mee te doen."

Ligt daar wat u betreft de belangrijkste taak voor een organisatie als Zet?

"Vooral de gemeenten moeten innovatieve, nieuwe dingen doen in het sociale domein. Maar het is hier nooit helemaal weg. Als provincie zijn we vooral bezig met zaken als infrastructuur, natuurontwikkeling, economische ontwikkeling. Tegelijkertijd: wij zijn economisch succesvol omdat we ook sociaal succesvol zijn. Als je niet goed in je vel zit of zorgen hebt om je kinderen of je ouders, dan functioneer je ook niet optimaal. Dus we hebben een groot belang om dat goed te doen. Daarom hebben wij als provinciebestuur, met Henri Swinkels als gedeputeerde, van sociale veerkracht een programma gemaakt. Iedere bijdrage aan die veerkracht van onze samenleving is welkom. Tijdens de viering van het tienjarig jubileum van Zet heb ik kunnen horen dat Zet in elk geval nadenkt over wat daar voor nodig is."

Brabant wil in 2020 dementievriendelijk zijn, dat spreekt mij natuurlijk aan. Maar waarom is dat in uw ogen zo belangrijk?

"Mijn eigen moeder is dement. Ze is sinds kort opgenomen, dus ik zit nu ook een beetje in die wereld en ik zie hoe verschrikkelijk het is, als je dat meemaakt. Dat wens je niemand toe. Dat is niet alleen voor de patiënten zelf, maar ook voor hun partners en andere mantelzorgers enorm belastend. Aangezien het aantal mensen met dementie nog flink zal toenemen naar ik begrijp, moeten we daar als samenleving in investeren. Er zijn veel gemeenten in Brabant, zoals Meierijstad, die die ambitie hebben. Alles wat we ontwikkelen om de mensen met dementie en hun omgeving te helpen, zowel technische als sociale innovatie, kunnen we daarbij gebruiken. Daarom denk ik dat iedereen bij de Gouden Zet ook zo gecharmeerd was van jouw idee."

U hebt het regelmatig over de verbeeldings-kracht en verbindingskracht van Brabant. Waarom en waarvoor zijn die kwaliteiten zo cruciaal?

"De samenleving verandert in een hoog tempo. Dat is altijd wel zo geweest, onze opa's en oma's hebben natuurlijk ook het nodige meegemaakt, maar in deze tijd lijkt het wel erg snel te gaan. De vorige burgemeester van Eindhoven, Rob van Gijzel, vroeg een paar jaar geleden tijdens zijn nieuwjaarstoespraak wie er vijf jaar geleden al een iPad had. Een paar onverlaten staken hun vinger op, maar wat bleek: toen was dat ding er nog niet eens. Zo hard gaat het dus. En je ziet hoe dergelijke apparaten ons leven behoorlijk veranderen. Daar moet je op inspelen. Dat vraagt om voortdurende awareness, maar ook kansen grijpen. Voor dat laatste heb je verbeeldingskracht nodig, voor mij de kracht van innovatie. En om dingen voor elkaar te krijgen is verbindingskracht natuurlijk essentieel. Wat ik eerder al zei: je moet het wel met elkaar blijven doen."

Wat vindt u van Jonge Schakels, het idee om studenten en jonge professionals te laten meedenken in de maatschappelijke uitdagingen waar Zet aan werkt?

"Heel belangrijk. Ook hier in huis begint de gemiddelde leeftijd te hoog te worden. Daar maak ik me weleens zorgen over. Wel met de kanttekening dat leeftijd op zich ook niet alles zegt. Jongeren hebben niet per definitie betere ideeën. En soms maak ik jongeren mee, die ik al ouder vind dan frisse, meer gerijpte krachten in onze organisatie. Ik geloof erg in wat ik hier in huis 'trotse teams' heb genoemd, die goed zijn samengesteld. Wat jonge sturm und drang, maar ook wat mensen die wijs zijn geworden door ervaring en daar op kunnen teruggrijpen. Ik ben altijd van de verbinding tussen generaties. En wat daarbij enorm belangrijk is: verschillende werelden bij elkaar brengen. Ook in het openbaar bestuur moeten we opletten dat we niet allemaal hetzelfde type mensen hebben. Dan wordt het niet spannend. Bij de overheid werken veel economen en juristen, en ik heb niks tegen economen en juristen, maar volgens mij hebben we veel meer gedragswetenschappers nodig." Van de Donk vindt het goed om te horen dat dát ook het idee is van Jonge Schakels: in multidisciplinaire teams vanuit verschillende invalshoeken over een uitdaging nadenken. "Dan ga je er heel anders naar kijken. Heel belangrijk voor innovatie en verandering."

Wat kunnen jongeren volgens u toevoegen op het gebied van sociale innovatie?

"Heel veel, omdat ze voortdurend aan het innoveren zijn. Dat gaat eigenlijk vanzelf, omdat je adapteert waar je mee opgroeit. Dat heeft met technologie te maken, met houding, met cultuur. Daar kunnen we van leren."

Wat is uw belangrijkste advies aan jongeren die iets willen betekenen voor de samenleving?

"Stel je voor dat je dat niet wilt, dan hebben we echt een probleem. Ik vind dat jongeren, net als iedereen in onze samenleving, hun plekje in die samenleving moeten opeisen en bevechten. Maar dat brengt ook verantwoordelijkheid met zich mee." Van de Donk moet hier denken aan het verhaal dat een bekende zakenman hem onlangs vertelde. Diens zoontje vroeg hem of hij spelletjes mocht spelen op de computer. Alleen als je ze zelf maakt, was zijn antwoord. Een paar jaar later vraagt het jongetje: Pap, heb ik een bankrekening? Waarom heb je die nodig? zegt zijn vader, het mannetje was twaalf of dertien. Wat bleek? Hij had tienduizend euro verdiend met een spel dat hij via internet had gemaakt en, by the way, hij had ook een ticket naar Londen nodig. Daar had hij de week erop een pitch voor een verdere opdracht.
"Dat gaf die man het inzicht dat we een samenleving nodig hebben van producenten in plaats van consumenten. Ik vind ook - je leent je wijsheid altijd van anderen - dat we veel meer het creatieve in mensen moeten losmaken. Technologie kan ook leiden tot puur consumptief gedrag, de couchpotatoes zoals ze dat in Amerika noemen. Ik zie gelukkig veel jonge mensen heel actief op allerlei terreinen. Waar ik me wel eens zorgen over maak in dit verband, is of we jonge mensen nog voldoende kansen geven. Het muziekonderwijs, het sportonderwijs..., er is veel verschraling geweest in de mogelijkheden. Ik geloof enorm in talentontwikkeling. Heb passies voor dingen. Investeer in iets naast je werk of je studie wat je graag doet. Dat vind ik voor jongeren heel belangrijk."

>

TOT SLOT DRAAIT VAN DE DONK DE ROLLEN NOG EVEN OM...

***Sanne Konings** won in 2016 de Gouden Zet met haar idee om het contact tussen de mantelzorger en de persoon met dementie te stimuleren. 'Om-arm' probeert het verschil in mentaal niveau te overbruggen door via een soort armband klanken, melodieën of spraakberichten te koppelen aan dagelijkse activiteiten of personen. Op die manier worden herinneringen en routines geactiveerd. Door als het ware een gezamenlijke taal te ontwikkelen, ontstaat een nieuwe vorm van interactie en verbinding. Van hart tot hart.*

Hoe is het je vergaan na het winnen van de Gouden Zet?

"Ik ben eerst een tijdje gaan backpacken door Thailand, Cambodja, Vietnam en Indonesië. Dat stond al op de planning. Vol nieuwe energie teruggekomen en heel veel van geleerd."

Wat heb je met name geleerd?

"Doordat ik ruim drie maanden helemaal op mezelf was aangewezen, toch aan de andere kant van de wereld, heb ik vooral geleerd om beter naar mijn gevoel te luisteren en dat ik daar op kan varen. Dat gevoel zegt me nu dat ik maar eens moet kijken of ik een startup kan ontwikkelen rond 'Om-arm'. Na mijn reis ben ik meteen aan de slag gegaan met Rob, mijn begeleider bij Zet. Hij helpt me een plan de campagne op te stellen om te zorgen dat mijn concept zo snel mogelijk gerealiseerd kan worden. Dat werkt heel fijn."

En heb je nog iets gehad aan het contact bij Philips dat ik je doorgaf?

"Zeker. Bij Philips bleek mijn concept weliswaar niet aan te sluiten bij de bedrijfsstrategie, maar ik kreeg in het gesprek wel nieuwe contacten aangereikt. Ik merk nu pas echt hoe belangrijk dat is voor een starter, want het is natuurlijk heel belangrijk met wie je gaat samenwerken. Met wie vorm je een team? Welk pad doorloop je?"

Waar staan we nu met 'Om-arm'?

"Ik ben met diverse partijen in gesprek. Onder andere met High Tech Nederland, dat me een proeftuin wil aanbieden met de TU. Dat zou heel interessant zijn. Iedereen heeft er wel oren naar, dat is heel mooi. Om investeerders te werven, wil ik nu zo snel mogelijk een prototype ontwikkelen. Daarvoor ben ik nog op zoek naar een technisch product designer. Een partner die dit net als ik supergraag van de grond wil krijgen."

Weet je al bij wie je moet zijn op de universiteit?

"Nog niet echt", beken ik. Van de Donk kent veel mensen op de TU. We spreken af dat ik hem mijn precieze vraag en behoefte mail, dan kijkt hij wat hij voor me kan doen. Superaardig! Zo werkt dat in Brabant, zegt Van de Donk: "Je moet ook de kansen krijgen om de juiste mensen te ontmoeten. Daar help ik graag bij."

<

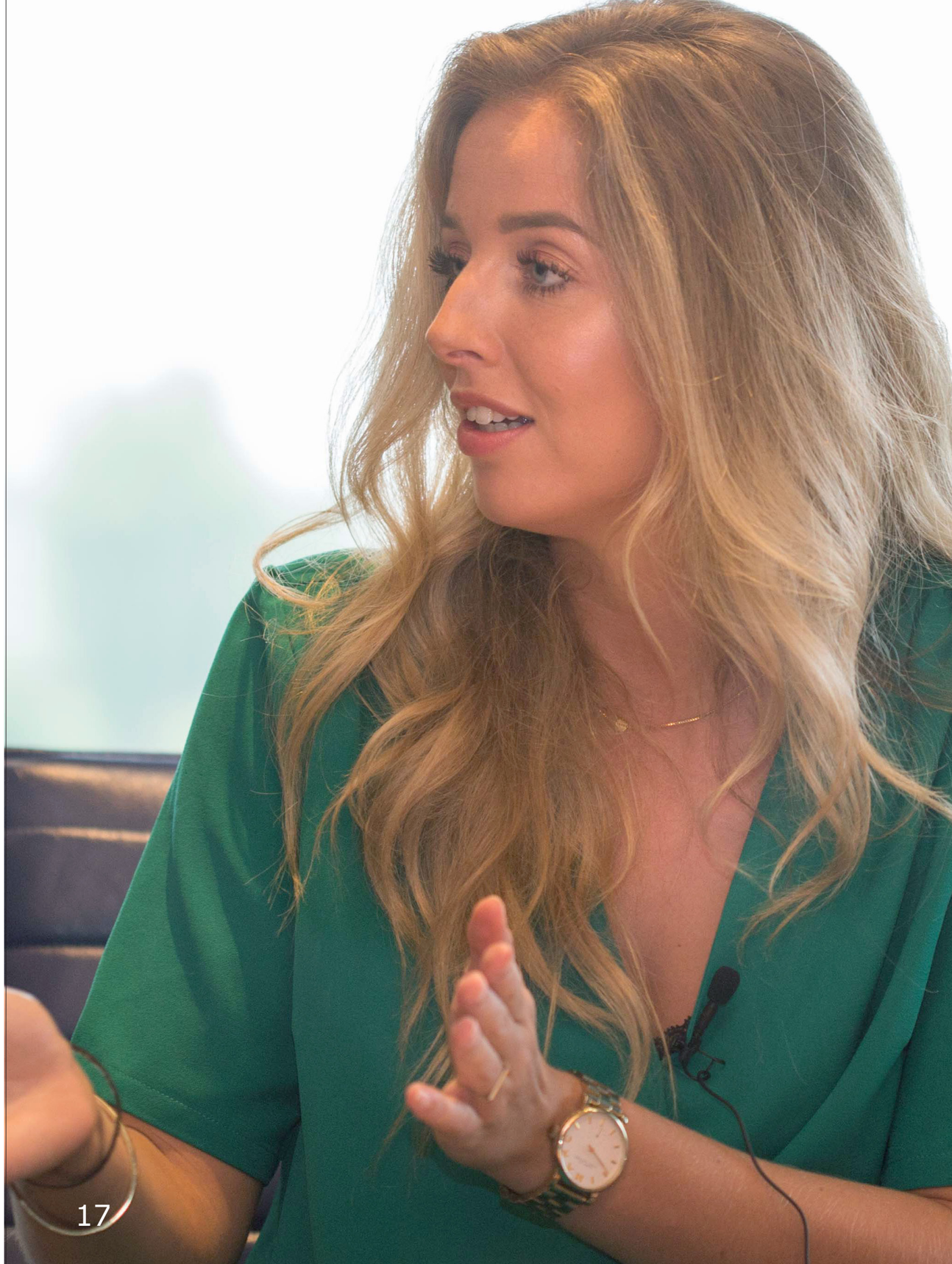

JONGE SCHAKELS

“SPRINGPLANK, KWEEKVIJVER EN COMMUNITY IN EEN”

Ze noemen zichzelf doendenkers: Renée de Bruin (hangend) en Linda Groenewegen. Samen in business als Concepthelden en de geestelijke moeders van Jonge Schakels. Ze kennen elkaar van Fontys Hogeschool, de eerste lichting van International Lifestyle Studies, en weten uit ervaring hoe moeilijk het is om aan de slag te komen. Daar ligt de bron van hun concept: een platform voor social innovators. Springplank en vliegwiel voor jonge professionals en kweekvijver voor maatschappelijk betrokken talent.
Zet ziet zo’n brutaal zusje wel zitten, dat verrassend uit de hoek kan komen en de boel wat opschudt. Jong en onbedorven, met een frisse blik. Want dát is de kracht van Jonge Schakels. Falen is nog een optie. Opgeven niet. Ze lopen voorop, brengen lef mee, de nieuwste methodes en technieken en héééél veel energie. Deze generatie werkt vooral vanuit het hart. Gewoon ervaring opdoen en het gevoel hebben dat je bijdraagt aan een betere wereld. Dáár ligt de link met Zet.

Renée en Linda zien Jonge Schakels meer als een community dan een bureau. Dat is ook de meerwaarde voor de jongeren: elkaar inspireren, jezelf ontwikkelen, nieuwe kennis en contacten opdoen. Naar buiten toe is het een soort shop-in-shop, waar ook andere sociaal ondernemers een beroep op kunnen doen. Voor een brainstorm, een hackaton of een jongerenpanel om nieuwe plannen aan te spiegelen. Multidisciplinaire teams, die meedenken vanuit heel verschillende invalshoeken, maar ook individuen die meedraaien in een team van Zet of bij een opdrachtgever. Bedenk het maar. Dus wil je vernieuwen als organisatie? Dan kun je eigenlijk niet om Jonge Schakels heen. Wat heb je in hemelsnaam te verliezen?
Doe het gewoon en laat je verrassen.

www.wijzijnzet.nl/jongeschakels

AAN ZET

HIER GAAT HET GEBEUREN

Venhorst ontvangt Europees Plattelandsparlement 2017

Het Brabantse Venhorst (gemeente Boekel) is een dorp met 1700 inwoners. Rond het dorpsplein de gebruikelijke kerk, school en pinautomaat. Maar ook een prachtig gemeenschapshuis en niet te vergeten De Winkel, waar je terecht kunt voor brood en andere eerste levensbehoeften. Zoals een kop koffie aan de grote keukentafel. De Winkel wordt volledig gedreven door vrijwilligers. Dat laatste is tekenend voor de gemeenschapszin in Venhorst. Het is dan ook de perfecte locatie voor de derde editie van het European Rural Parliament, vinden 'aanstichter' mr. Ingeborg Verschuuren, voorzitter van de Verening Kleine Kernen Noord-Brabant, en projectleider drs. Rob Maessen. Van 18 tot 21 oktober strijken hier ruim driehonderd vertegenwoordigers neer uit 42 Europese plattelandsregio's.

GEWOON DOEN

Tijdens een vergadering van de Landelijke Vereniging van Kleine Kernen, maart 2016, kwam de vraag vanuit Brussel voorbij wie in 2017 het Europees Plattelandsparlement wilde organiseren. Gezien de krappe deadline was daar weinig animo voor. Maar Verschuuren zag meteen de kans om 'haar' kleine kernen te profileren en dacht: in tien dagen kun je hartstikke veel doen. Ze stak haar hand op en gaf aan dat Brabant wel een poging wilde wagen. "Toen we met het bidbook bezig waren, kwam al snel Venhorst in beeld. Vooral door die grote multifunctionele accommodatie hier en kijk eens naar dat mooie plein." Boekel en Gemert-Bakel waren bereid om als gastgemeente op te treden en binnen een week lag er een aanbevelingsbrief van de commissaris van de Koning. Hun bid bleek meteen goed voor de laatste zes.

DE KRACHT VAN KLEINE KERNEN

Na een volgende schifting waren ze alleen nog met Estland in de race, vertelt Verschuuren. "Toen de jury hier op bezoek kwam heeft Swinkels, als betrokken gedeputeerde, daarvoor meteen zijn agenda vrijgemaakt. Dat we het echt samen met de bewoners gaan doen, heeft volgens ons de doorslag gegeven." Venhorst is een hechte gemeenschap met een bloeiend verenigingsleven. Vanuit de stichting Leefbaar Venhorst ontstond spontaan de werkgroep 'Voor Venhorst, door Venhorst'. Deze groep enthousiastelingen organiseert catering, vervoer en aankleding. Ook worden via hen honderd internationale gasten bij gastgezinnen ondergebracht. Een unieke constructie die naadloos aansluit bij wat ze als organisatie willen laten zien: de kracht en het oplossend vermogen van kleine kernen.

DIEPGANG

De provincie vroeg Zet erbij en droeg Maessen voor als projectleider. Daar zijn ze als organisatie heel blij mee, wil Verschuuren kwijt: "Rob heeft de nodige diepgang gebracht. Hij heeft ook meteen contact gelegd met Food Up! Brabant, de wereld van agrofood en met de Dutch Design Week, die in dezelfde periode plaatsvindt. Bovendien heeft hij in zijn jaren bij de provincie de nodige Europese projecten gedraaid. Ook dat is heel welkom, want die processen kunnen nog weleens taai zijn. Zet is natuurlijk een verbindende schakel in de thema's rond de sociale veerkracht van het platteland."

OPLOSSEND VERMOGEN LATEN ZIEN

Verschuuren vertelt dat het idee oorspronkelijk uit Zweden komt, waar het platteland het parlement uitnodigde om haar issues te agenderen. Naast het uitwisselen van kennis en ervaring is dat ook in Europees verband zeker het doel, zegt Maessen. "Maar we willen absoluut voorkomen dat het een klaagzang wordt en juist de positieve kant van de zaak pakken. Duidelijk maken dat het platteland deel is van de oplossing, niet van het probleem. We hebben het over vitaliteit, inclusie, circulaire economie, nieuwe verdienmodellen. Niet over krimp als probleem, maar wat je daar als lokale gemeenschap aan kunt doen. De kracht schuilt juist in die gemeenschapszin. Als we dat sociaal kapitaal goed benutten, kunnen we elke verandering die op ons afkomt weerstand bieden." Betrokkenheid van burgers en bedrijven is daarin cruciaal stelt Verschuuren: "Mensen willen wel veranderen, maar niet veranderd worden."

Het Europees Plattelandsparlement 2017 is mogelijk gemaakt door steun vanuit de provincie Noord-Brabant, het ministerie van Binnenlandse Zaken en de Europese Unie.

'OUR NATURE, OUR FOOD, OUR ENERGY'

Tekenend voor de positieve koers is het aansprekende thema uit Maessens koker: Our nature, our food, our energy. Deze trits vormt de kapstok voor de programmering. Dat moet een energiek en inspirerend geheel worden, vindt Maessen. "Bij de vorige edite is er vooral heel lang gestoeid om tot een gezamenlijk manifest te komen. Wij willen voor de interactie gaan. Met elkaar en met de lokale gemeenschap, maar ook met de omgeving. Samen met Zet organiseer ik onder meer een tiental expedities naar voorbeelden van sociale innovatie in de regio. Overal op het Europese platteland komt het er op aan de waarde van de regio en de lokale gemeenschap op nieuwe manieren te benutten."

ELKAAR VERSTERKEN

Verschuuren: "Zo kunnen we prachtig laten zien waar wij als kleine kernen toe in staat zijn. Het moet niet alleen over de smart cities gaan, maar ook over de verbondenheid met het platteland. Vergeet niet dat veel van die kenniswerkers ook graag lekker rustig willen wonen. We kunnen elkaar juist versterken. Als ik zie wat voor energie ook hier rond dit project weer vrijkomt, denk ik dat steden daar nog veel van kunnen leren. Als ze diezelfde gemeenschapszin in hun wijken weten te krijgen, staan ze daar ook sterker voor de uitdagingen van vandaag."

<

BROEDPLAATS VOOR SOCIALE VEERKRACHT

In een themanummer over jonge schakels mag Werkplaats De Gruyter niet ontbreken. Vierhonderd studenten van verschillende studierichtingen broeden hier samen met experts op innovatieve, concrete oplossingen voor maatschappelijke opgaven in Brabant. Met steun van onderwijs, overheid en bedrijven. De werkplaats is gevestigd in de inspirerende setting van De Gruyter Fabriek in 's-Hertogenbosch, industrieel erfgoed en creatieve hotspot.

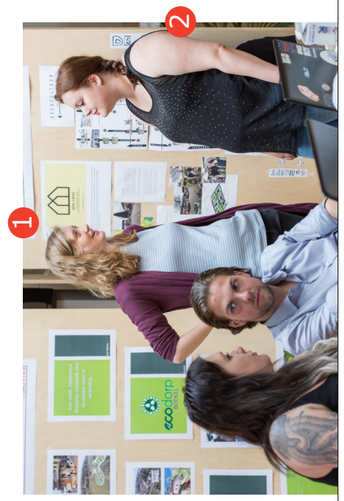

Positieve vibe

Naast vruchtbaar samenwerkingsverband is de werkplaats een officieel stagebedrijf. Sommige studenten werken er de hele week, anderen draaien alleen mee in een bepaald project. Als we binnenkomen: volop interactie en overleg. Hier wordt serieus gewerkt, op verschillende fronten. Om ons heen allerlei plannen en presentaties van initiatieven waaraan is of wordt gewerkt. Veel raakvlakken met de speerpunten van Zet en het streven van de provincie om de sociale veerkracht in Brabant te benutten en versterken. Dat geldt zeker voor AccuCultuur, de directe aanleiding voor ons bezoek. Een doordacht concept voor het vitaliseren van wijken, voortgekomen uit de prijsvraag Who Cares?

Naoorlogse wijken toekomstbestendig maken

De Rijksbouwmeester vroeg in de prijsvraag om nieuwe vormen van wonen, zorg en ondersteuning die naoorlogse wijken 'in mineur' toekomstbestendig kunnen maken. Een multidisciplinair team van de werkplaats ging ermee aan de slag. Vertrekpunt: de naoorlogse wijk Langdonk in Roosendaal. Ook daar spelen uiteenlopende problemen rond vergrijzing, verpaupering en vereenzaming, vertellen projectleider Roelien van Steenbergen en Amy van der Donk die het concept namens het team toelichten.

Ze gingen al snel de wijk in om te ontdekken wat er speelt en leeft. Ook wordt gesproken met de woningcorporatie en andere betrokken partijen. De conclusie is duidelijk: hun aanpak moet impact hebben op de hele wijk.

Energie laten stromen

De problemen van Langdonk zitten dieper dan een verouderde woningvoorraad, die niet meer aansluit bij de huidige samenstelling van de wijk, met veel alleenstaanden. Onderliggende oorzaak is vooral een gebrek aan sociale cohesie. Mensen kennen elkaar niet en groepen met verschillende achtergronden leven totaal langs elkaar heen. Er heerst veel negativiteit. Het team laat zich inspireren door de visie van de Zwitserse architect Tschumi, die vindt dat ruimtes geen waarde hebben zonder beweging en gebeurtenissen. Op basis van zijn gedachtengoed hebben ze een slimme matrix ontwikkeld, waarin ze hun aanpak hebben gestructureerd. Basisgedachte is dat het gedrag van mensen de energie en leefbaarheid van een wijk bepaalt. Om die energie vrij te laten stromen moet je ontmoeting stimuleren, de aanwezige talenten benutten en obstakels wegnemen door

middel van archipunctuur. Ofwel: ingrijpen op de ergste pijnpunten om met beperkte middelen zoveel mogelijk resultaat te bereiken. In dit geval is dat vooral bebouwing slim verdichten om ruimte te creëren voor social hubs waar mensen elkaar kunnen ontmoeten en weer iets voor elkaar kunnen betekenen.

Complementaire krachten

Zo'n social hub kan een vrijkomende woning zijn, maar ook de pleinstructuur wordt benut. Op de invulling ervan laten ze het principe van gedeeld eigenaarschap los. Want om interactie en

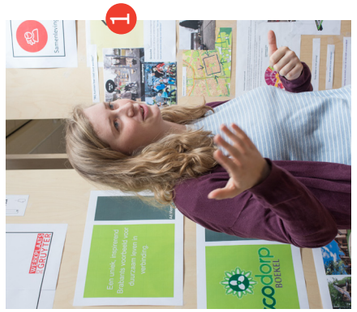

betrokkenheid te krijgen is het belangrijk dat bewoners bepalen aan welke activiteiten ze behoefte hebben en die ook zelf organiseren. Waar nodig met enige ondersteuning. Het team zet in op zelfredzaamheid voor iedereen, met een sociaal netwerk voor als het nodig is. Daar wordt op deze manier een basis voor gevormd. Vernieuwend is vooral de integrale aanpak: niet alleen het vastgoed maar ook de sociale structuur wordt gevitaliseerd. Dat komt met name voort uit de gevarieerde samenstelling van het team.
Roelien zelf is bezig met een master stedenbouw op de TU en Amy studeert bouwkunde aan Avans. In het team zitten verder een landschapsarchitect uit Iran, een sociologe, een architect, een student omgevingsmanagement en sinds kort een toekomstig filosoof met een bachelor geschiedenis. Na de zomer willen ze ook studenten van social sciences en antropologie bij de opdracht betrekken.

Waardevolle netwerken

Dat is een van de uitgangspunten en grote krachten van de werkplaats, zegt procesbegeleider Etienne Lieben. Tegenstellingen opzoeken. Elkaar uitdagen om samen met betrokkenen tot vernieuwende, toekomstbestendige oplossingen te komen. De studenten vinden

het fijn dat ze daarbij veel eigen verantwoordelijkheid krijgen en als jonge professional worden gezien. Niet als een student die even langs komt. En doordat er steeds weer nieuwe studenten instromen, zijn opdrachtgevers verzekerd van continuïteit. De teams maken uiteraard dankbaar gebruik van de netwerken die er al liggen. Daar komt Zet in beeld. Enkele adviseurs van Zet participeerden tijdens een verrijkingssessie voor de inzending van de prijsvraag.

1 Roelien van Steenbergen
2 Amy van der Donk
3 Etienne Lieben

Ook kreeg het team input aangereikt vanuit de Bounce Backathon, de hackathon voor sociale veerkracht in Brabant, die Zet samen met het PON in opdracht van de provincie organiseerde. Hier werd eveneens gebroed op de problematiek zoals die speelt in Langdonk. Eén pitch ging over de aanpak van eenzaamheid in Roosendaal en een tweede over het groeiend aantal mensen met dementie dat in een wijk woont. En hoe we daar als omgeving mee om kunnen gaan.

De hoofdprijs: minstens twee praktijkopdrachten

AccuCultuur werd helaas niet geselecteerd voor de tweede ronde van 'Who Cares?', maar de hoofdprijs is al binnen. Zowel AlleeWonen in Roosendaal als het Eindhovense Woonbedrijf gaan met de aanpak aan de slag. Ook in Oss is men enthousiast. Dus wie weet, zit er nog een derde samenwerking in. Wat is er mooier dan wat je geleerd hebt op een echte casus toe te passen, waar vervolgens ook écht iets mee wordt gedaan?! Het lijkt Roelien en Amy interessant om in verschillende wijken tegelijk aan de slag te gaan. Kunnen ze de ervaringen die ze opdoen over en weer uitwisselen, want de uitwerking zal per wijk wezenlijk verschillen. Voor deze praktijkopdrachten gaat het team zeker ook een beroep doen op de kennis en expertise van Zet. Er staat al een gesprek gepland om de mogelijkheden voor verdere samenwerking te verkennen.

<

JONGE SCHAKELS

ZET AAN

"DE KRACHT VAN DE BEPERKING ALS BRON VAN INSPIRATIE"

Bart Kokx-Leguijt is naast possibilizer en toegankelijkheidsdeskundige ook nog altijd actief in de zorg. In alles wat hij doet draait het om inclusiviteit. Door zijn werk, begeleiden van mensen met een verstandelijke beperking, weet hij dat ieder mens unieke talenten heeft. Die kant krijgt echter vaak niet de kans door angst voor het afwijkende en vooral koudwatervrees. Daarom organiseert Bart een uitgaansavond om mensen met en zonder beperking met elkaar in contact te brengen. De vooroordelen slaan al snel om in verwondering. Dat smaakt naar meer. Hij wil veel vaker ontmoetingen teweeg brengen, meer doen met dat verborgen talent. In Possibilize treft hij mensen met eenzelfde drive. Ze doen aan creatieve inclusie en toegankelijkheid. Denk blinde fotografen, een concert voor doven en slechthorenden. Met een trillende dansvloer en een aromajockey om de emoties van muziek naar andere zintuigen te vertalen. Denken in mogelijkheden dus. Onbegrensd.

Wat ze ontwikkelen, moet altijd een artistieke meerwaarde hebben voor heel het publiek. Zodat de investering eerder geld oplevert dan kost. Ook dat is hier inclusiviteit. Hun jongste project is Partofit, waarin kunstenaars met en zonder beperking samenwerken aan culturele producties. Uiteraard op gelijkwaardige basis. Bron van inspiratie blijft de beperking, ontwikkelen van talent het uitgangspunt. Het moet een boekingsbureau worden voor inclusieve producties, zodat de artiesten er een inkomen uit kunnen halen. Dat is beslist geen luchtfietserij. Evenementen en culturele instellingen willen steeds vaker een maatschappelijke rol vervullen, ook in hun programmering. Het klinkt allemaal heel filantropisch, beseft Bart. Maar wees gerust: hij doet alleen dingen waar hij zelf gelukkig van wordt. Zo egoïstisch is hij dan ook wel weer. Wil je echt weten wat hem drijft en inspireert? Alles waar hij voor staat, is onlangs prachtig verwoord. Zijn leestip voor thuis: Possibilizing van oprichter Ronald Ligtenberg.

www.possibilize.today

HET DENKRAAM VAN ZET

VOOR MAATSCHAPPELIJKE VRAAGSTUKKEN

"Zet profileert zich als de schakel naar sociaal resultaat. Voor de weg daar naartoe hebben we een eigen tool ontwikkeld", meldt André Megens, operationeel manager bij Zet. Hij is uitgesproken enthousiast over het denkraam van Zet voor maatschappelijke vraagstukken: "Je kunt het ook een denkraam voor meervoudig organiseren noemen of een leidraad voor netwerkend samenwerken. Het is het allemaal."

Kwaliteit en gemeenschappelijkheid

"Belangrijkste is dat we de kwaliteit en gemeenschappelijkheid van onze aanpak beter kunnen waarborgen. Dit denkraam helpt ons de juiste dingen te doen, met de juiste mensen, op de juiste manier. Het houdt je alert in je rol en je opdracht. Hoe voer ik die zo optimaal mogelijk uit? Wat en wie heb ik daar voor nodig?" Dit geeft de adviseurs van Zet houvast, maar zeker ook de stakeholders en opdrachtgevers. Wat Megens betreft was dat ook de primaire insteek voor het ontwikkelen van het model. "Wij hebben als organisatie natuurlijk veel kennis in huis op thema's als toegankelijkheid, mobiliteit en participatie, maar juist onze aanpak, die manier van kijken en werken wordt steeds belangrijker. Zeker sinds de overheid het meer aan andere spelers overlaat. Daar zit per saldo onze meerwaarde."

Onderlinge samenhang

De basis voor de tool werd gelegd met Suzanne Kemmeren, die onlangs vertrok bij Zet om Strateeg BrabantStad te worden bij de provincie. Zet-adviseur Nick de Laat nam de ontwikkeling van haar over en bracht het model samen met collega's

>

tot wat het nu is. “Vertrekpunt was het inzicht dat bij netwerkend samenwerken altijd vier factoren bepalend zijn: context, stakeholders, cultuur en aanpak. Deze variabelen vormen samen het kader voor een opdracht, zowel bij de verkenning als tijdens de uitvoering. Dat geldt bij elk maatschappelijk vraagstuk, want die kun je alleen met meer partijen oplossen. Bovendien hebben we met z’n allen geleerd dat niet de structuur leidend moet zijn om iets voor elkaar te krijgen, maar het benutten en vasthouden van de energie die je samenbrengt. In onze optiek zijn alle kwadranten belangrijk én met elkaar verbonden (zie illustratie op pagina 32). Zo zijn de context en de stakeholders vaak richtinggevend, zo niet bepalend voor de cultuur en de aanpak.”

Breed toepasbaar

De Laat is blij dat het een hands-on tool is geworden die iedereen helpt om blinde vlekken te verkleinen en daar samen scherp op te zijn. “Het denkraam geeft zowel grip op een complexe uitdaging, als bij een ogenschijnlijk eenvoudige vraag van de provincie om een hackaton te organiseren. “Dan begin je bij het middel, dat maak je ook mee. In dit geval heel legitiem, omdat ze daar in het kader van de lerende aanpak mee wilden experimenteren. Ook dan kijk je wat die keuze voor de andere kwadranten betekent. In welke context gedijt zo’n methode? Welk vraagstuk kun je op die manier aanpakken? En voor zo’n vorm van open innovatie kom je natuurlijk bij bepaalde stakeholders uit.” Kortom: er zit niet per se een bepaalde volgordelijkheid in. Je kunt vanuit meerdere kwadranten starten.

André Megens

“DIT DENKRAAM HELPT ONS DE JUISTE DINGEN TE DOEN, MET DE JUISTE MENSEN, OP DE JUISTE MANIER”

Voortschrijdend inzicht

Het ontstaan van de tool viel samen met de opdracht om een snapshot te maken van de tien Brabantse streeknetwerken. Meteen een mooi voorbeeld vindt De Laat: “Op verzoek van de opdrachtgever vertrokken we vanuit een standaardmethodiek, maar die bleek zich niet overal even goed te lenen voor de fase waarin sommige streeknetwerken verkeerden. We constateerden dat de context vaak behoorlijk verschillend was en dat we in sommige gevallen ook met andere waarden en principes te maken hadden. Door ons model heel bewust toe te passen, krijg je scherp hoe die kwadranten elkaar beïnvloeden. Dat inzicht hebben we on the job toegepast met methodieken die beter pasten. Helemaal afgestemd op het betreffende netwerk.”

Ontzettend waardevol

Megens geeft nog een voorbeeld: “Ongeveer in dezelfde periode rondden we de evaluatie af van een Centrum voor Jeugd en Gezin. Ook daar hebben onze adviseurs het prille model erbij gepakt om eens anders naar hun analyse te kijken. Dat heeft hen enorm geholpen om te begrijpen waarom bepaalde stakeholders niet hadden geleverd. Hun context bleek heel anders, doordat ze midden in een reorganisatie zaten. En dat was natuurlijk heel bepalend voor hun mindset, voor de waarden en de energie. Door dat bewustzijn erin te brengen, kwamen we tot het besef dat we bepaalde antwoorden anders moesten duiden en soms ook andere vragen hadden moeten stellen. Dat is vervolgens alsnog gebeurd. Ook in ons eindverslag hebben we die notie meegenomen. Ontzettend waardevol.”

>

Nick de Laat

“JE KUNT DIT DENKRAAM ECHT BIJ ELK MAATSCHAPPELIJK VRAAGSTUK INZETTEN.”

Toetssteen

De tool komt natuurlijk niet zomaar uit de lucht vallen, stelt Megens. "Bij Zet kijken we altijd al op een bepaalde manier naar sociale vraagstukken en de manier waarop je die aanvliegt. Dat samen naar een oplossing werken, zit heel sterk in onze visie en onze kernwaarden, omdat het bij elke maatschappelijke opgave over ménsen gaat. Wij geloven sterk in het betrekken van verschillende partijen, de multiple helix, op weg naar een doel of ambitie. De ervaring leert namelijk dat oplossingen beter landen en dus beter volhoudbaar zijn als je vanuit die verschillende invalshoeken, perspectieven en belangen samen tot een oplossing komt. Iedere adviseur vulde dat naar eigen inzicht in. Soms bewust, veel vaker onbewust. Dat hebben we nu gestandaardiseerd en methodisch onderbouwd, om elkaar beter te kunnen toetsen en verder te helpen. Ook binnen het programma Sociale Veerkracht passen we de tool nu toe, om te analyseren, te duiden en met elkaar te reflecteren."

Scherp blijven

Door het veel toe te passen, gaat het echt in je systeem zitten, vertelt De Laat. "Gewoon even met elkaar sparren over een klus waar je mee bezig bent. Als je dat doet vanuit hetzelfde gedachtengoed, maak je samen snel stappen op een vraagstuk." Zeker als je dan ook weer terugkoppelt, wat je er in de opdracht aan hebt gehad, vult Megens aan. "Even de verbeterpunten terugpakken met elkaar. Dat hoef je niet te organiseren. Gewoon even bellen op de terugweg van een afspraak of tijdens de lunch elkaar even opzoeken. Ook daar moet je een vaste routine van maken: positieve én negatieve punten delen met elkaar. Want van fouten maken leer je nog altijd het meest."

Het dwingt tot reflectie

Het invullen kan een snelle oefening zijn of een heel doordachte en alles wat daar tussen zit. "Je stemt de inspanning natuurlijk af op de complexiteit van het vraagstuk", vindt Megens. "Het voornaamste is dat je in de geest van het model handelt. Dat dwingt je telkens weer om te kijken of je nog op de goede weg bezig bent. Of je niet iets vergeet. Dat doen we echt samen met de stakeholders. Op het moment dat je als betrokkene de matrix mee invult, kruip je als het ware dieper in de opdracht. Zo neem je iedereen mee in alle stappen en prikkel je elkaar om daar heel bewust over na te denken." Het is dan ook veel meer een handige matrix voor een eerste verkenning, stelt De Laat. "Tijdens de opdracht spijker je hem bij wijze van spreken - of letterlijk - aan de muur. Zodat je steeds kunt kijken of en waar je iets moet aanpassen. Zijn er andere stakeholders bijgekomen en wat doet dat qua cultuur? Of verandert de context; is er bijvoorbeeld ineens een rijksbesluit waardoor de hele opgave kantelt? Dan zie je weer die samenhang, verschuivingen in die kwadranten."

Samen stappen maken

"Het lijkt een eenvoudig model", zegt Megens, "En dat is het in de kern ook. Maar het vraagt de nodige expertise om er goed mee te werken. Je hebt om te beginnen verschillende methodes om de context in kaart te brengen of een stakeholdersanalyse te maken. Ook brengen we een breed scala aan werkvormen en methodieken mee. Dat is je bagage. Vervolgens moet je daar als procescoach keuzes in maken, aansluitend bij de ambitie, het vraagstuk en de andere drie kwadranten. Dat doen we sámen met de stakeholders, want zij moeten het gaan doen. Om dat goed te faciliteren moet je ook thuis zijn in de materie, de discussie aanzwengelen, het speelveld kennen en een groep kunnen meenemen. En je moet dus de juiste vragen stellen om het beeld scherp te krijgen en te zorgen dat je de juiste stakeholders aan tafel krijgt. Ook dat is onze meerwaarde: mensen helpen verbanden te zien en voorbij de usual suspects te denken."

Voortdurend in ontwikkeling

Megens ziet het zeker niet als een kant-en-klare tool. Hij ziet de expertise achter het denkraam juist steeds rijker worden op basis van de ervaringen. "Ook de wereld van methodieken en werkvormen is natuurlijk continu in beweging. Het is niet zo dat we zeggen *dit is ons repertoire, daar moeten we het mee doen*. Als iemand goede ervaringen heeft opgedaan met een nieuw model, nemen we dat zeker mee. Die wisselwerking willen we heel graag stimuleren." Geen enkele methode is bij voorbaat goed of slecht stelt hij. Ook in dat opzicht sluit de tool heel goed aan bij de lerende aanpak van de provincie. "Bij Zet werken we vanuit een intrinsieke motivatie om ergens aan bij te dragen. We willen graag het verschil maken in de samenleving. Deze tool helpt ons daarbij."

Foto: studio Ten Bosch

ZO ZIE IK HET

Foto: Joris Ten Bosch

Brabant wil in 2020 dementievriendelijk zijn, zodat mensen met dementie gewoon kunnen meedoen in de samenleving. Dat begint met bewustwording en begrip. Een campagne als 'Samendementievriendelijk' draagt daar zeker aan bij, door aandacht te vragen voor het onderwerp en het publiek te informeren. Maar we zullen het lokaal moeten gaan dóen. En wát die lokale inspanningen opleveren, gaan we samen borgen voor morgen.

Op dit moment zorgen 114.000 mensen in Brabant als mantelzorger voor iemand met dementie. Een groot deel van die mantelzorgers voelt zich overbelast. Om de zorg te kunnen volhouden is acceptatie en steun van de omgeving hard nodig. Dat begint met aandacht voor het onderwerp, want er heerst nog steeds een groot taboe op dementie. Daardoor isoleren mensen met dementie zichzelf uit schaamte of de omgeving isoleert hen, omdat men er geen raad mee weet. Zeventig procent van de mensen met dementie woont, net als u en ik, gewoon in de wijk. Daarom is het zo belangrijk dat wij, als omgeving, de signalen herkennen en er mee om leren gaan. De landelijke campagne van PGGM en Alzheimer Nederland biedt daarvoor een online training aan. Een prima initiatief op individueel niveau, waar wij in Brabant graag bij aansluiten.

Daarnaast moet lokaal het nodige gebeuren, zo is onze ervaring en vaste overtuiging. Door verenigingen, winkeliers en andere (sociale) ondernemers bij ons streven te betrekken, wordt het een brede beweging en verander je echt het maatschappelijk klimaat. Daarom zetten wij al een aantal jaren in op dementievriendelijke gemeenschappen. Meer dan dertig Brabantse gemeenten werken daar actief in mee. Samen zoeken we naar manieren om al die inspanningen en energie te borgen en volhoudbaar te maken. Samen roepen we de overige gemeenten op zich aan te sluiten bij onze beweging. Omdat je een burgerinitiatief soms ook een handje mag helpen. Omdat het effect zich echt niet tot één doelgroep beperkt. In een gemeenschap die leert omgaan met mensen die 'anders' zijn, kan iedereen gewoon meedraaien. Een dementievriendelijk Brabant is ook een mensvriendelijk Brabant.

Wies Arts

Programmamanager Dementievriendelijk Brabant

ZO ZIEN WIJ HET

Foto: Frank Koppelaars

Joop van Hezik
Voorzitter Dementie Coöperatie Oisterwijk

Dementie is één van de grootste uitdagingen waar we als samenleving voor staan. Dat vraagt om samenwerking en ondernemerschap. Daarom hebben wij in onze gemeente de Dementie Coöperatie Oisterwijk opgericht, een sociale onderneming. Zowel maatschappelijke en culturele organisaties als bedrijven (horeca, dienstverlening) en particulieren kunnen lid worden om zich te committeren aan een dementievriendelijke samenleving. Dankzij de lidmaatschapsgelden en het ontwikkelen van concrete producten en diensten is er een continue financiering van onderaf. Zo zijn we niet meer afhankelijk van subsidie en hebben we tevens een structuur neergezet om de resultaten van onze initiatieven te borgen.

Foto: Heidi Wils

Hanneke Balk
Wethouder Zorg en Welzijn in Waalre

Het zijn ónze buurtgenoten, ónze tennisvrienden, ónze klanten. Alleen samen kunnen we zorgen dat ze zo lang mogelijk in hun vertrouwde omgeving kunnen meedoen. Mantelzorgers kunnen het echt niet alleen. Dat betekent ook dat we moeten open staan voor het gedrag dat hoort bij dementie en daar zo normaal mogelijk mee moeten omgaan. Met die boodschap zijn we aan de slag gegaan. Het besef dat dit een opdracht is voor de hele gemeenschap, begint nu te leven. We hebben bijvoorbeeld al een gemeenschapshuis dat dagopvang organiseert voor zijn eigen buurtbewoners. Daar zie je ook dat de mantelzorgers dat fijn vinden. Dat voelt meteen vertrouwd.

Foto: Ruud de Graaf

Julie Meerveld
(Alzheimer Nederland)
Voorzitter stuurgroep Samendementievriendelijk

Noord-Brabant wordt de eerste provincie waar we vanuit ons landelijk programma Samendementievriendelijk een regionale campagne voeren. Het is geweldig om dat met Zet te doen, zodat we samen nog meer Brabanders bereiken. Ons promoteam gaat op tournee met het 'vergeet-me-niet tourbusje' om met Brabanders in gesprek te gaan. Tegelijk draaien onze tv-commercials op Omroep Brabant en laten we op social media van ons horen. We roepen iedereen op GOED om te gaan met dementie en reiken daarvoor gratis online trainingen aan via www.samendementievriendelijk.nl, zowel voor burgers als bepaalde branches. Zo komen we steeds dichter bij ons gezamenlijke doel: een dementievriendelijk Brabant.

JONGE SCHAKELS

"IK HOU ERVAN OM MEZELF ELKE KEER OPNIEUW UIT TE DAGEN"

Een vriend van zijn broer had speakers in zijn scooter. Dat leek hem ook wel vet, portable speakers. Dus op zijn dertiende ontwikkelt Persly Burnett zijn allereerste rugtas met speakers. Een passie is geboren: hij houdt er van zichzelf steeds opnieuw uit te dagen en nieuwe dingen te bouwen. Oplossingen bedenken die er nog niet zijn. Zijn tweede passie is met mensen werken, iets doen voor de samenleving. Daarom is hij sociaal cultureel werker geworden. Maar het bloed kruipt waar het niet gaan kan... Hij loopt nu stage bij een houtbewerkings-bedrijf, maakt zelf meubels en is een bedrijfje gestart rond zijn speakerbag, die hij steeds verder aan het verbeteren is. Lekker met verschillende dingen bezig zijn, dat geeft hem zóveel energie.

En de ideeën stromen maar door. Zo bedenkt Persly de Toolbrary, een soort makerspace waar je tips en hulp krijgt van ervaren hobbyisten. Een relaxte openbare werkplaats waar je elkaar inspireert en ook anderen kunnen maken wat ze in hun hoofd hebben. Om zijn idee verder uit te bouwen mag hij tijdelijk gebruik maken van een ruimte bij stichting Jong Actief, een jongerencentrum in Den Bosch waar hij tijdens zijn opleiding stage heeft gelopen. Hij heeft zelf geïnvesteerd in wat handgereedschap en houtbewerkingsmachines, maar in de Toolbrary die hij voor ogen heeft, moet je natuurlijk ook kunnen metaalbewerken, ontwerpen, 3D-printen en nog veel meer. Bij die volgende stap kan hij best wat hulp gebruiken. Machines en materialen, maar ook kennis is van harte welkom. Wat helemaal mooi zou zijn: als hij dit met zijn beroep kan combineren, door jongeren op een laagdrempelige manier te laten kennismaken met techniek. Hij laat ze graag ervaren dat je vaak meer kunt dan je denkt.

facebook.com/toolbrary
facebook.com/indigoelectronics

AAN ZET

Breda wil de meest toegankelijke stadsregio van Nederland worden. Op weg naar die ambitie zijn met name de laatste jaren flinke stappen gezet. Drijvende kracht achter die beweging is het platform **Breda voor Iedereen**. Slogan: gastvrij en toegankelijk. Als lid en ambassadeur van dit platform wil Zet ook andere gemeenten en partijen inspireren met de Bredase aanpak en resultaten. We praten erover met twee andere leden van het platform: voorzitter en kartrekker en oud-politicus **Wilbert Willems** en ondernemer **Daniel Boot**. Allebei ervaringsdeskundig. Willems heeft een gehoorbeperking en Boot een cervicale dwarslaesie.

BREDA GEBRUIKT TOEGANKELIJKHEID ALS TREKPLEISTER

Persoonlijke drive

Beide draaien volledig mee in de maatschappij en zetten zich graag in om dat ook voor anderen mogelijk te maken. Boot kan die drive en kennis ook dagelijks kwijt in zijn werk, het ontwikkelen van vastgoed. Hij heeft net Wings for Life achter de rug, een wereldwijd evenement om geld in te zamelen voor onderzoek naar de genezing van dwarslaesie. Boot is ambassadeur van de Nederlandse run. Hij zit er tevreden bij: met meer dan 4500 deelnemers was de vierde editie een groot succes. Opbrengst: zeven miljoen euro. Daarnaast runt hij nog een stichting die zich sterk maakt voor mensen met een dwarslaesie. Een bezige bij. Voor Willems is het platform een van de maatschappelijke passies waar hij als vrijwilliger zijn tijd en energie aan schenkt.

Toegankelijkheid als norm

We treffen elkaar bij hotel Merlinde, een toepasselijke locatie. De drempelloze voordeur draait automatisch open, een verlaagde balie, brede gangen en goed toegankelijke kamers en toiletten. Modern en sfeervol ingericht. Merlinde is ontwikkeld als zorghotel, maar toeristen en reguliere gasten zijn even welkom. Een mooi voorbeeld van het gastvrije, inclusieve Breda waar het platform voor staat. Kort samengevat: toegankelijkheid moet de norm zijn en ontoegankelijkheid de uitzondering. “Zorg dat we echt zelfredzaam kunnen zijn”, zegt Boot. “Bovendien: goed toegankelijke voorzieningen zijn ook prettig voor mensen zonder beperking.”

Troefkaart

Breda voor Iedereen draait nu amper twee jaar. Toch zijn er op veel vlakken al mooie resultaten geboekt. Willems: “We hebben een breed draagvlak en commitment weten te realiseren. Naast de gemeente, maatschappelijke partners en belangenorganisaties nemen ook bedrijven heel actief deel in het platform, vanuit horeca en retail maar ook zorg en natuur.” Belangrijk daarin is het spelen van de economische kaart. “Natuurlijk hebben mensen met een beperking dezelfde rechten als ieder ander, maar we maken vooral duidelijk dat het gaat om een doelgroep van belang, die door de vergrijzing alleen maar verder groeit. Dat zijn mensen die geld te besteden hebben, met hun families. Dus je bent een dief van je eigen portemonnee als je die niet probeert binnen te krijgen.”

Nieuwe doelgroep

Dat hadden de ondernemers in Breda zelf overigens als eerste door, weet Willems. “In feite zijn we een product van de toeristenbelasting. Toen die hier werd ingevoerd, wilden ondernemers een deel daarvan gebruiken om een nieuwe doelgroep naar de stad te trekken, de

>

mensen met een beperking. Daar is de gemeente mee akkoord gegaan. Uit dat Toeristisch Fonds Breda is ons platform ontstaan." Die focus op de inkomende toerist komt uiteraard ook de eigen bevolking ten goede. "Als de gastvrijheid voor mensen van buiten goed geregeld is, heeft de Bredanaar met een beperking daar natuurlijk ook profijt van."

Vooral doen!

Boot denkt dat naast die mix aan groeperingen ook de manier waarop ze samenwerken een groot deel van het succes verklaart. Hij is niet van het klagen en eisen. "Dat is de oude wereld. Je moet niet tegenover de ondernemers gaan staan, op een eisende, vervelende manier, maar juist de dialoog aangaan. Met elkaar meedenken. En vooral ook dóen. Soms zijn ondernemers er gewoon nog een beetje huiverig voor. Wij willen laten zien dat het niet altijd om forse investeringen gaat. Samen zoeken naar de quick wins. De grote dingen komen later wel. Samen dingen aanpakken, daar is ons platform heel erg van."

Reëel blijven

Als je je er eenmaal van bewust bent, zo is de gedachte, dan kun je eventueel extra voorzieningen als ondernemer wel meenemen in een volgende verbouwing of uitbreiding. Dan vallen de extra kosten best mee. Boot is duidelijk van de pragmatische school. "Het is allemaal niet zo moeilijk. Hou het vooral praktisch en realistisch." Van iemand met een café van zestig vierkante meter kun je moeilijk verwachten dat hij in een invalidentoilet gaat investeren. Dat hoeft ook helemaal niet. Het gaat erom dat er een voorziening in de buurt is en dat je daar je gasten op weet te wijzen. Het is de intentie die telt. Los het gewoon samen op."

Eigen initiatief

Willems heeft daar een mooi voorbeeld van: "Gisteren kwam een aantal horecaondernemers bij ons met het plan om met twintig horecabedrijven op eigen kosten drie invalidentoiletten in de binnenstad te realiseren en die ook publiek toegankelijk te maken. Of wij daar als platform een bijdrage aan willen leveren? Gaan we natuurlijk regelen. Prima. Als je dat zo met elkaar kunt organiseren is dat fantastisch." Een bewijs dat het werkt, vindt Willems, als je ondernemers aanspreekt op hun verantwoordelijkheid en oproept om actief mee te denken. "Ze doen heel betrokken mee, ook om het onder de aandacht te brengen. De enquête die we hebben uitgezet onder achthonderd bedrijven om de mate van toegankelijkheid te inventariseren wordt bijvoorbeeld helemaal vanuit het ondernemersfonds geleid."

Door andere ogen

Wat absoluut ook werkt is de doelgroep betrekken bij de aanpak. Wie met zijn evenement of bedrijf werk wil maken van toegankelijkheid, kan een beroep doen op ervaringsdeskundigen. Die kijken dan mee en adviseren wat moet worden aangepast om het ook voor hen aantrekkelijk te maken. Willems heeft zo vorige week nog een rondje door het Bredase centrum gemaakt met de wethouder Binnenstad en een tiental ambtenaren om te kijken wat je dan tegenkomt aan obstakels. "We hadden iemand mee die blind is, twee rolstoelers en ik loop dan met mijn gehoorapparaten. Ze vielen van de ene verbazing in de andere. Reclameborden, fietsen, paaltjes en vuilnisbakken in de looplijn. Ze gingen echt met andere ogen kijken. Daar moeten we inderdaad veel beter op gaan letten, zeggen ze dan. Het is en blijft vooral een kwestie van awareness."

Inclusief bejegenen

Voor Boot is bejegening een essentieel onderdeel van die awareness. "Als ik op een festival sta, hoor ik vaak: *Wat goed dat jij hier bent!* En mijn vrienden vinden ze tof omdat ze iemand zoals mij meenemen. Het komt ongetwijfeld uit een goed hart, maar dan sla je de plank natuurlijk wel mis. Dat heeft alles te maken met het feit dat het onbekend is. Mensen weten gewoon niet hoe ze moeten omgaan met iemand die een beperking heeft."
Hulp aanbieden of beter niet, nog zo'n punt. Boot is er helder in: "We hebben allemaal een Hollandse mond. Als ik hulp nodig heb, dan hoor je het wel. Ik ga overal naartoe en kijk wel of ik binnenkom. Als dat niet lukt, tillen mijn vrienden me wel naar binnen of ga ik gewoon naar een andere tent." Hij realiseert zich dat dit met bepaalde beperkingen moeilijker is en het ook lastiger kan zijn om zelf hulp te vragen.

Onbeperkte mogelijkheden, voor iedereen

"Mensen met een beperking zijn over het algemeen behoorlijk assertief", weet ook Willems, "omdat ze geleerd hebben voor zichzelf op te komen. Waar het hier vooral om gaat, is dat het niet prettig is

"ALS IK HULP NODIG HEB, DAN VRAAG IK HET WEL"

Daniel Boot

om voortdurend op je beperking te worden aangesproken. Het hoort er gewoon bij, moet meer normaal zijn." Daarom streeft het platform naar een inclusieve stad met onbeperkte mogelijkheden waar het voor mensen met een beperking even normaal is om van de voorzieningen gebruik te maken als voor een ander. "Dat betekent bijvoorbeeld ook dat je als hotel niet een kamer of een toilet moet aanpassen maar je hele zaak geschikt moet maken voor iedereen."

Goed bezig

Tijd om de eerste wapenfeiten door te nemen. De hotelbranche is volgens Willems al goed bezig. "Iedereen kent ons, iedereen maakt met ons plannen. Zet heeft overal schouwen uitgevoerd, zodat wij en de betreffende ondernemers goed zicht hebben op de huidige kwaliteit en wat er nog ontbreekt. Een aantal hotels heeft zich echt al heel goed ingespannen om zaken te verbeteren, onder andere bij nieuwbouw en verbouwingen. En als er nog een drempel is, zorgen ze dat je er langs of overheen kunt. Daar wordt over nagedacht. Dan zie je ook meteen dat er meer mensen met een rolstoel graag naar zo'n hotel komen. Net als hier, in Merlinde." Bij kleinere accommodaties zoals pensions en B&B's ligt het vaak wat moeilijker, zegt Willems. Die staan nog op het verlanglijstje, net als campings.

Unieke optie

Maar waar vind ik die toegankelijke locaties? Natuurlijk op gewoonweg.nl, maar ook de site van Booking Brabant wordt daar momenteel op aangepast, vertelt Willems. "Daar is een aparte club vanuit het Toeristisch Fonds mee bezig. Wij gaan daar nog een extra stap in maken, door bij iedere boeking meteen te vragen of er behoefte is aan speciale zorg of voorzieningen. In Thebe hebben we zelfs al een partij die bereid is om die zorgvraag in te vullen. Dat gaat gewoon via de reguliere verzekeringskanalen. Die optie hebben we ontwikkeld op basis van een wintersportsite. Voor Nederland is het vrij uniek."

Het wordt er leuker van

Een tweede speerpunt was het toegankelijk maken van evenementen. "Bij de Paragames zit dat natuurlijk wel goed. Daar zit ook veel ervaring. Andere evenementen hebben er vaak nog nauwelijks bij stilgestaan. Daarom

hebben we voor de organisatoren een workshop gehouden. Inmiddels loopt er met verschillende organisaties een pilot en heeft de Bredase Evenementen Ondersteuning het opgenomen in haar beleidsplan. Die neemt het ook mee in haar communicatie." Als het eenmaal in de draaiboeken zit, wordt het automatisch beter, denkt Willems. Wat zeker ook gaat helpen, is dat toegankelijkheid een voorwaarde wordt voor vergunningverlening in de nieuwe evenementennota van Breda. Boot benadrukt dat het vooral ook gewoon leuk is om er werk van te maken. "Zeker niet onbelangrijk. Dat merken we ook als mensen er eenmaal mee aan de slag zijn en ervaren wat het voor een ander kan betekenen. Dan krijgen ze er zelfs lol in."

Meenemen in het ontwerp

En dan is er nog de ambitie om alle natuurpoorten en natuurgebieden toegankelijk te maken. Daar wordt onder andere aan gewerkt met studenten van TU Eindhoven. Samen met Wouter Schelvis, die namens Zet in het platform zit, heeft Willems eerder deze week nog een afspraak gehad met Stichting Landgoed Wolfslaar in oprichting. "Daar wordt het meteen breder opgepakt. Dat is een samenwerkingsverband van negen ondernemers die het landgoed voor iedereen toegankelijk willen maken. Het gaat om de meest uiteenlopende voorzieningen. Van zwembad met beachclub, een kinderboerderij en een manege tot een restaurant, een wijngaard en dus de natuur. Als je dat van meet af aan bij de ontwikkeling meeneemt in je project, in je ontwerp, dan is het goed te regelen. Daar maken we met hen een plan voor."

Steun van de gemeente

Een belangrijk focus voor de komende periode is het toegankelijker maken van winkels, restaurants en andere voorzieningen in en om het centrum. De gemeente Breda heeft € 440.000 beschikbaar gesteld om dat te stimuleren. Bedrijven en organisaties moeten daarin ook zelf investeren, benadrukt Willems. "Commerciële bedrijven krijgen een bijdrage van maximaal 25% en een niet-commerciële organisatie kan 50% krijgen. De schouw die nodig is om te beoordelen wat er het beste kan gebeuren, bieden wij gratis aan." Tot eind 2018 kunnen tweehonderd ondernemers gebruikmaken van het aanbod. In 2019 komt weer een nieuwe tranche. "De schouwen laten we uitvoeren door Zet, dan weten we dat het goed gebeurt. Samen organiseren we ook trainingen gastvrijheid om de bejegening te verbeteren."

Waardevolle toezeggingen

Boot en Willems vinden het bijzonder positief dat de gemeente het platform niet alleen financieel steunt, maar er ook zelf in deelneemt en meeloopt in alle projecten. Ze zien de betrokkenheid en bewustwording zienderogen toenemen. Op basis van die persoonlijke ervaringen hebben ze al een aantal mooie toezeggingen mogen noteren. Zo wil de verantwoordelijke wethouder nu samen met het platform een plan maken voor het realiseren van een toegankelijke binnenstad en heeft het hoofd vastgoed al toegezegd dat alle gemeentelijke gebouwen toegankelijk worden gemaakt. Op het verlanglijstje voor de toekomst: structureel kijken naar de inrichting van de buitenruimte in de rest van de stad. En zo zijn er nog wel een paar puntjes...

Access City Award

Eigenlijk begrijp je niet waarom Breda in 2017 naast de Europese Access City Award heeft gegrepen. Dat ze de prijs niet gewonnen hebben, is overigens geen ramp, vindt Willems. "Het heeft ons wel geholpen om energie te mobiliseren en aandacht te vragen voor onze missie. Alleen al het feit dat je de ambitie uitspreekt om de meest toegankelijke stad van Europa te worden... Dat heeft voor het hele proces geweldig enthousiasmerend gewerkt. We hebben dan ook besloten om in 2018 weer een poging te wagen voor de award van 2019." Goed plan. Een mooie manier om iedereen scherp te houden. Want ook dát blijft de uitdaging weet Boot.

Bij het vertrek krijgt Merlinde van hem nog een tip voor een quick win. Hij vindt het binnen prima geregeld, maar kon niet zelfstandig de slagboom passeren, omdat de knop van de intercom voor hem net iets te ver weg zat. Ook hier geldt: helemaal niet erg. Hang er wel even een bordje bij met het nummer van de receptie: Hulp nodig om op de parkeerplaats te komen? Gewoon even bellen! De suggestie wordt dankbaar in ontvangst genomen. Merlinde gaat er werk van maken. Het zijn (ook) de kleine dingen die het doen.

<

LAAGHANGEND FRUIT TOP 7

Het is vaak heel eenvoudig om stappen te maken in toegankelijkheid.

1

Zorg voor een logische vrije doorgang. Bekijk uw inrichting, uitstalling of terras eens door de ogen van een bezoeker met kinderwagen, rollator, rolstoel of hulphond.

2

Plaats drempelbruggen.

3

Maak een uitzondering voor hulphonden als honden niet welkom zijn. En maak dat kenbaar.

4

Verwijder sterke drangers van (toilet)deuren, zodat kinderwagens en rolstoelgebruikers goed naar binnen en buiten kunnen.

5

Breng markeringen aan op volledig glazen deuren, op een hoogte tussen 90 en 120 cm.

6

Zorg voor een pinapparaat dat niet vast zit aan de toonbank, maar op rolstoelhoogte kan worden aangereikt.

7

Gebruik goed contrasterende letters bij facturen, prijskaartjes en andere uitingen.

Kijk voor meer quick wins op bredavooriedereen.nl

Column

SOCIALE DOMEIN MOET **NIET VRAGEN** MAAR **BIEDEN**

Als trainee bij Zet krijg ik nu al een jaar de kans om de vele aspecten en facetten van het sociale domein te verkennen, zowel op provinciale als regionale schaal. Een leerzaam avontuur, waarin ik steeds weer zie dat het sociale domein over de gehele breedte op zoek is naar een nieuwe rol. Even opvallend is dat de samenwerking met andere domeinen veel vaker wordt gezocht dan gevonden. Inmenging van het sociale domein wordt in veel gevallen nog steeds als lastig of onnodig ervaren. Het kost ons blijkbaar moeite om de meerwaarde van sociale kwaliteit goed voor het voetlicht te krijgen. Terwijl wij in Brabant – de commissaris van de Koning verwoordt het elders in dit blad heel fraai – economisch juist zo succesvol kunnen zijn door onze sterke sociale basis. Een even opmerkelijke als hardnekkige discrepantie. Het doet me denken aan een belangrijke eyeopener over multidisciplinaire samenwerking die ik opdeed tijdens mijn stage bij de Wereldgezondheidsorganisatie. 'It is not about what you can do for health, but what health can do for you'. In mijn ogen staat het sociale domein voor eenzelfde paradigmashift.

Maar hoe maken we die move? Veel professionals in de sociale sector zien hun domein nog altijd als het belangrijkste van allemaal. Op zich best begrijpelijk. Vanuit onze maatschappelijke drive vinden we het vanzelfsprekend dat andere domeinen zich committeren aan onze nobele doelen op het gebied van eenzaamheid, gezondheid of vluchtelingenproblematiek. Door de aard van die kwesties hangt daar al snel een zweem van morele superioriteit omheen. Terecht of niet, daar maak je in elk geval geen vrienden mee. Daar komt nog bij dat de andere domeinen diezelfde urgentie niet ervaren en dat ook zij de neiging hebben om hún domein op het eerste plan te zetten. Verder hebben ze vaak te dealen met een duidelijke opdracht, die duidelijke resultaten moet opleveren. En sociale opgaven laten zich nu eenmaal minder goed in concrete opbrengsten vertalen. Dus ook dát schiet niet echt op.

We zullen ons moeten realiseren dat we de overige sectoren nodig hebben om onze doelen te bereiken. De vertegenwoordigers van die andere domeinen zijn over het algemeen wel degelijk bereid om te investeren in sociale opgaven, mits ze zelf ook winst boeken op hun eigen onderwerpen. De grote opgave waar we in mijn optiek voor staan: verschillende problematieken echt intersectoraal oppakken op een manier die voor al die sectoren een meerwaarde creëert. Dat vereist een wezenlijk andere houding en insteek. Vraag anderen niet wat ze voor het sociale domein kunnen betekenen, maar wat het sociale domein voor hen kan doen. Het crossover-denken binnen het provinciale programma Sociale Veerkracht is een mooi voorbeeld van deze ommekeer. Ik zie deze werkwijze hier en daar al doorsijpelen. Door juist jonge professionals in te zetten als schakel tussen verschillende domeinen, kunnen we deze beweging vergroten en versnellen. Wij hebben namelijk geen last van 'historisch besef' en beschouwen bepaalde samenwerkingen niet bij voorbaat als onmogelijk. Onze onbevangenheid is juist een pré bij het smeden van nieuwe, baanbrekende allianties.

Natuurlijk wil ik andere professionals bij deze niet te kort doen, noch vrijwaren van verantwoordelijkheid. Moedig je jongere collega's aan hiermee aan de slag te gaan, maar ga vooral ook op zoek naar de jonge schakel in jezelf. Maak gebruik van je ervaringen uit het verleden, maar laat deze geen barrière vormen voor de toekomst!

Foto: Jorie Ten Bosch

Thijs van de Schoot,
trainee bij Zet

Foto: Hollandse Hoogte

JONGE SCHAKELS AAN ZET

"BIJ ONS STAAT NIET JE BEPERKING, MAAR JE TALENT CENTRAAL"

Niels Aussems krijgt al vroeg het stempel 'autisme' opgeplakt. Hij komt terecht in het praktijkonderwijs en wordt vervolgens niet toegelaten tot het mbo. Zo beland je al snel in het bakje probleemgevallen van het UWV. Dat blijkt geen beste basis voor een plek op de arbeidsmarkt. Hij gaat niet bij de pakken neerzitten en begint ingezonden brieven te sturen naar diverse dagbladen. Dat wordt gezien. Zo wordt hij onder andere uitgenodigd om in de Tweede Kamer zijn visie op passend onderwijs te delen. Ook komt hij in contact met zijn huidige compagnon, een zakenman die zijn gedrevenheid herkent. Deze wil net als Niels een podium creëren voor ál die mensen met een arbeidsbeperking die dolgraag aan de slag willen, maar de kans niet krijgen. 'Iedereen een kans op werk!' is het motto van hun Nationale Talentenbank. De naam zegt het al: op dit sollicitatieplatform staat niet je beperking, maar je talent voorop. Zo maken ze de doelgroep zichtbaar en vindbaar. Ook helpen ze mensen zichzelf te ontwikkelen en profileren.

De site richt zich vooral op al die organisaties die best mensen met een arbeidsbeperking in dienst willen nemen, maar deze vaak domweg niet kunnen vinden via de bestaande kanalen. Prima idee vinden de werkgeverskoepels, verenigd in het 100.000 banenproject. Niels' boodschap aan diezelfde werkgevers: begin niet meteen over subsidie en stap nou eens over dat vaste riedeltje heen van opleiding, leeftijd en werkervaring. Kijk naar mogelijkheden en selecteer op passie, inzet en talent. Oké, we hebben wat extra begeleiding nodig, maar geef ons een eerlijke kans, geef ons dat vertrouwen en je krijgt het voor tweehonderd procent terug. Zelf is hij het levende bewijs. Sprout nomineerde hem onlangs voor de titel Jonge Ondernemer van het Jaar 2017.

www.nationaletalentenbank.nl

VAN BESEF NAAR BELEID

MEDEWERKER EN MANTELZORGER, HOE HOUDEN WE DAT IN BALANS?

Foto: Hutten

Pascal Verheugd
is HR-directeur bij Hutten, een sociaal innovatief bedrijf op het gebied van food en hospitality dat het geluk van zijn 2000 medewerkers centraal stelt.

Foto: IBN

Leonard Steetsel
is directeur bij IBN Arbeidsintegratie, onderdeel van IBN. IBN is een sociale onderneming met ruim 3.800 personeelsleden, die kansen biedt aan mensen die het zonder steun niet redden op de arbeidsmarkt.

Een gezonde bedrijfscultuur. Als je als medewerker goed in je vel zit is dat beter voor jezelf, je omgeving en voor het bedrijf. Dat begint bij echte interesse in mensen. Daar hoort ook bij dat je oog hebt voor hun sociale context en wat daar speelt. Wij vinden het belangrijk dat onze mensen het vertrouwen en de vrijheid voelen om hun problemen kenbaar te maken en te bespreken. Ook als het even shit gaat willen we er voor je zijn.

Wat drijft u in deze context?

Wanneer het goed gaat met je medewerker kun je rekenen op 100% inzet. Het is daarom belangrijk te weten wat hem of haar bezighoudt, zeker ook op sociaal vlak. Hoe is de balans tussen werk en privé? Wanneer deze goed is, komt dit iedereen ten goede. Het moet mogelijk zijn de medewerker ruimte te geven wanneer het in zijn/haar privéomgeving niet helemaal goed gaat. Als werkgever heb je ook daar een verantwoordelijkheid in.

Zeker wel. En ook bij ons zie je dat zorg toch nog altijd iets is dat met name vrouwen op hun bordje krijgen en nemen. Al zijn wij natuurlijk niet helemaal representatief, omdat er bij ons sowieso veel vrouwen werken. Alleen in de catering al ruim 1100.

Merkt u dat de belasting van mantelzorgers toeneemt?

Wij merken er vrij weinig van. Vaak komt de mantelzorg terecht bij vrouwen. Bij ons werken veel vrouwen parttime en mogelijk hebben zij, door parttime te werken, de mantelzorg al ‘ingebouwd’.

Mensen vooral ruimte bieden en waar mogelijk ontzorgen. Daar hebben we geen bieb van vaste oplossingen voor. Als de druk thuis oploopt, kijken we samen wat er nodig is. Kunnen collega’s inspringen? Moeten we schuiven met je rooster? Ook hulp in de huishouding kunnen we mee organiseren. En bij calamiteiten of piekbelasting thuis regelen we dat er in elk geval goed te eten is. Kleine moeite, als je dagelijks toch al voor 40.000 mensen kookt.

Wat doet u om de combinatie van werk en mantelzorg mogelijk te maken?

Binnen onze arbeidsvoorwaarden kennen wij de mogelijkheid om zorgverlof op te nemen. Wanneer dat (deels) wordt doorbetaald is duidelijk vastgelegd en voor iedereen helder. Uiteraard springen we direct in bij calamiteiten en krijgt de medewerker alle ruimte om zaken op een rij te zetten. Daarnaast heeft IBN een ombudsman in dienst die voor de medewerker een luisterend oor heeft en die advies geeft en - waar nodig - praktische hulp kan regelen.

Dat mensen te lang rondlopen met die oplopende belasting. Als ze eenmaal goed door hun hoeven zakken, zijn ze vaak voor langere tijd uit de running. Dat is niet goed voor het bedrijf, maar vooral erg vervelend voor hen zelf en voor die naaste die hun zorg en steun juist zo hard nodig heeft. Gelukkig hebben wij wel die sfeer gecreëerd waarin je het ook over pijn en verdriet kunt hebben met elkaar.

Wat ziet u als het grootste gevaar of obstakel in dit verband?

Medewerkers proberen vaak zo lang mogelijk oplossingen te zoeken zonder het werk erin te betrekken. Vaak weten collega’s ook niet wat er privé speelt. Dit is voor alle partijen niet goed. De medewerker kan zijn/haar zorgen niet ventileren en de omgeving weet niet waarom de collega zo acteert.

Dat is moeilijk te zeggen. Eigenlijk denken wij zo niet. Natuurlijk heb je loonkosten als je tegen iemand zegt: ga jij nu maar even thuis zorgen. Maar andere medewerkers zien het ook en realiseren zich dat ze, als het écht nodig is, even goed op dat vangnet kunnen terugvallen. Misschien hebben wij mede daardoor wel weer zo’n laag ziekteverzuim.

Kost dat niet handenvol geld?

Ik denk het niet. Als een medewerker de ruimte krijgt om dingen te regelen en voor zichzelf alles op een rij te zetten komt hij/zij sneller op de werkplek terug en vindt daar dan ook weer de volledige concentratie. Daarmee zijn de zorgen van thuis tijdens de werkzaamheden naar de achtergrond geschoven. Door even ‘uit de zorg’ te zijn valt er een stukje druk weg, zodat de werknemer zich weer voor 100% kan inzetten.

Verbinding is hier voor mij het sleutelwoord. Modern leiderschap gaat allang niet meer over zaken als status en ego, maar of je in staat bent om je mensen zo te dienen dat ze het beste uit zichzelf kunnen halen. Voor dat diendende, gezaghebbende leiderschap heb je wel verbinding nodig, échter verbinding. Daar moet je als bedrijf in investeren.

Heeft u nog een ‘gouden tip’ voor andere organisaties?

Weet wie je medewerkers zijn, wat hen bezighoudt. Zie je medewerker niet als iemand die voor jou werkt en daarmee je bedrijf staande houdt, maar als een persoon waarmee je samen het bedrijf staande houdt. Iedere medewerker is ‘onderdeel van de machine’ en door goed onderhoud houd je de machine prima werkend. Blijf daarom oog houden voor iedere medewerker. Verbind!

Zet 2017

SAMEN-LEVEN BEGINT BIJ SAMEN-SPELEN

Tijdens de Nationale Buitenspeeldag namen dolenthousiaste leerlingen van basisschool ’t Startblok het eerste samenspeelplein van Eindhoven in gebruik. Wethouder van sport Jakob Wedemeijer ontving bij die vrolijke gelegenheid het eerste exemplaar van ‘Samen spelen op Eindhovense schoolpleinen’. Dit boekje laat in concrete voorbeelden zien hoe je kinderen met en zonder beperking kunt stimuleren en verleiden om op het schoolplein, net als in de klas, samen te leren en te spelen. Een praktische bron van inspiratie voor scholen in heel Nederland (zie ook pag. 55).

In het onderwijs is de afgelopen jaren veel aandacht voor diversiteit. Van kleins af aan willen we kinderen meegeven dat iedereen anders is en iedereen gelijk. Met de invoering van passend onderwijs is die diversiteit nog groter geworden. De gemeente Eindhoven realiseert zich dat echt samenleven begint bij echt samenspelen en dat het schoolplein een belangrijk instrument kan zijn voor inclusief onderwijs.

Verlengstuk van het onderwijs

In opdracht van de gemeente en de SPILcentra (ontwikkelingscentra voor Spelen, Integreren en Leren) scanden de Speeltuinbende en Zet samen 19 Eindhovense schoolpleinen op de mogelijkheid tot samen spelen voor kinderen met en zonder beperking. De toegankelijkheid en bespeelbaarheid werden beoordeeld en scholen kregen concrete tips en verbeterpunten aangereikt als input voor een plan van aanpak. Belangrijk onderdeel van de scan was een uitvoerig adviesgesprek over het belang van buitenspelen, samen spelen en inclusief onderwijs. De meeste scholen blijken het schoolplein nog te weinig te beschouwen en gebruiken als verlengstuk van het onderwijs, maar staan er absoluut voor open om dat meer te gaan doen. Drie centra zijn door Zet en de Speeltuinbende begeleid om de Impuls Bewegingsonderwijs te gebruiken voor een nieuwe inrichting van hun plein.

Verschillende vormen van ontspanning

Het gaat hier niet alleen om de toegankelijkheid van speelvoorzieningen. Diverse onderzoeken wijzen uit dat alle kinderen van buitenspelen gezonder, slimmer en socialer worden. Als ze vrij hebben gespeeld, kunnen ze zich na een pauze beter concentreren en zijn ze creatiever. Belangrijk daarbij is het besef dat de behoefte aan ontspanning niet voor ieder kind hetzelfde is. De een moet fysiek zijn energie kwijt, en gaat van spel tot spel. Een ander vindt de vrije, minder gestructureerde momenten - zoals op het schoolplein - juist een hele opgave. Dan biedt een bankje ergens op het plein waar weinig chaos, onvoorspelbaarheid en sociale interactie is, juist de vereiste ontspanning.

Van schoolplein naar samenspeelplein

Deze inzichten zijn mooi vertaald in het gezamenlijke schoolplein van basisschool ’t Startblok en Korein Kinderplein. De schitterende buitenruimte wordt nu beter benut en het is een echt samenspeelplein geworden. Groener dan voorheen, met veel prikkels tot samenspel, maar ook met plekjes om je terug te trekken of te verstoppen. De ontwerper heeft optimaal gebruik gemaakt van de bestaande voorzieningen: enkele speeltoestellen zijn verplaatst, andere hebben een nieuwe impuls gekregen. Het hele plein is toegankelijk en bespeelbaar, zodat iedereen kan meedoen en geen enkel kind een beperking ervaart. Op ’t Startblok begrijpen ze dat het niet alleen om de voorzieningen draait, maar ook om je houding als team. Toen Xavier op school kwam, een leerling in een rolstoel, hebben ze meteen een tweede rolstoel aangeschaft. Als zijn klas buiten gaat spelen of gymles krijgt, bepaalt Xavier wie er in die speelrolstoel mag. Daar worden allerlei spelletjes omheen bedacht. Ook dát maakt het makkelijker om samen te spelen.

De Speeltuinbende en Zet bundelen hun krachten ook graag voor andere gemeenten en scholen die vinden dat de inclusieve samenleving op het schoolplein begint.

<

***De Speeltuinbende** vindt dat kinderen met een beperking het recht hebben om in hun buurt veilig buiten te kunnen spelen, samen met andere kinderen. Veel speelplekken zijn echter niet toegankelijk voor kinderen met een beperking, bijvoorbeeld omdat de toestellen niet bereikbaar of bespeelbaar zijn. Terwijl samen spelen juist ook voor hen belangrijk is om hun grenzen en mogelijkheden te ontdekken en vriendjes en vriendinnetjes te ontmoeten. De Speeltuinbende is een initiatief van de Nederlandse Stichting voor het Gehandicapte Kind.*

JONGE SCHAKELS AAN ZET

"OM HET VOOR JEZELF DUURZAAM TE HOUDEN, MOET HET WEL IETS OPBRENGEN"

Tijdens zijn studie - werktuigbouwkunde en innovatiewetenschappen - is Timmy de Vos vooral in de energiehoek actief, maar zijn passie voor duurzaamheid blijkt breder. Voor een prijsvraag om recycling van oude elektronica te stimuleren bedenkt hij de E-waste Race. Zijn idee: maak het leuk en leerzaam door per stad of regio een inzamelwedstrijd tussen scholen te organiseren. En dat werkt! Voordat hij het weet, runt hij een bedrijf. Inmiddels met twee medewerkers en een landelijke spreiding. Elke race levert gemiddeld 14.000 kilo e-waste op. De grote truc is dat hij van educatie en bewustwording zijn product heeft gemaakt. Zo heeft hij juist een businessmodel weten te creëren rond grondstoffen waar andere partijen geen brood in zien. Goed voor het milieu én voor Timmy. Je moet ook ergens van leven! Zijn advies aan andere idealisten: zorg dat je innovatie ergens iets opbrengt. Alleen dan kun je duurzaam energie steken in een betere wereld.

Het gaat allemaal over schaarste, eindigheid en energiebesparing, maar ook om uitbuiting, afvaldumping en conflictmineralen. Hij vindt het nog steeds rete-interessant! Momenteel richt hij zijn pijlen vooral op E-waste Arcades, een bedrijfje dat hij samen met circulair ontwerper Joris Petterson heeft opgezet. Ze bouwen en verhuren spelautomaten van afgedankte elektronica. Om te laten zien dat je van oude spullen iets moois kunt maken én - ook nu weer - om recyclen leuker te maken. Op hun eerste model, de Funky Phone, kun je een game spelen als je er een oud mobieltje in gooit. Bij de nieuwste Arcade is het scheiden van afval de insteek. Die werkt op papier, PMD én restafval. Plannen voor de toekomst? Timmy goes with the flow. Als hij voor recycling niets meer kan betekenen, duikt hij gewoon in een ander duurzaam thema.

ewasterace.nl
ewastearcades.nl

Zet voert pilot uit bij Casade en Area

WONINGCORPORATIES LEREN OMGAAN MET **'NIEUWE BUREN'**

Beleid dat gericht is op langer thuis wonen heeft uiteraard ook de nodige consequenties voor woningcorporaties. Het betekent meer mensen met dementie in de wijk, meer eenzaamheid en meer mensen met psychische problemen. Corporaties moeten oog hebben voor eventuele aanpassingen in de woning, maar zeker ook voor de impact op de betreffende bewoners en hun omgeving. Medewerkers van corporaties kunnen een belangrijke rol spelen in het signaleren van hulpvragen en het voorkomen van excessen. Op initiatief van de PGraad heeft Zet met steun van Fontys 'Nieuwe Buren' ontwikkeld, een aanpak om woningcorporaties voor te bereiden op die nieuwe taken.

Meer dan een training

Deze zomer lopen er pilots bij de Brabantse corporaties Casade en Area. Zet gaat hier een training verzorgen voor medewerkers met huurderscontacten. Zij worden ingewijd in de problematiek, leren omgaan met de sociale kaart en ontdekken wat zij en hun corporatie op dit vlak kunnen betekenen. Welke oplossingen kun je aanbieden en wat moet je daarvoor in huis hebben? Een energiek programma met de nodige interactie, onder andere door de inbreng van ervaringsdeskundigen. Op basis van de pilot verrijken we de training en bepalen we aan welke vorm van follow up behoefte blijk te bestaan. We helpen corporaties tevens om de nieuwe aanpak in hun organisatie te vertalen en te borgen.

Voortrekkersrol

De Waalwijkse corporatie Casade, die al vanaf de eerste verkenning bij het project is betrokken, heeft de eerste vervolgstappen al gemaakt. Zij heeft besloten de taak van haar woonconsulenten uit te breiden met die van ouderenadviseur. Onder oudere huurders bleek daar duidelijk behoefte aan. De consulenten leren hoe ze de juiste vraag kunnen ophalen bij bewoners en hoe ze grip krijgen op hun handelingsrepertoire, zowel binnen als buiten de eigen organisatie. Bijzonder is ook dat adviseurs een mandaat meekrijgen om tot € 3000 aanpassingen in de woning te realiseren.

Foto: Karla Hoffman

Krachten gebundeld met KCWZ

De corporatiebranche pikt het thema duidelijk op. De publicatie 'Huurders met dementie', waarin Zet beschrijft wat woningcorporaties kunnen doen om de woonkwaliteit voor mensen met dementie te verbeteren, was voor het Kenniscentrum Wonen-Zorg (onderdeel van Aedes en ActiZ) aanleiding om samen met Zet het symposium 'Nieuwe buren: langer thuis met dementie' te organiseren. Dit werd bezocht door ruim 170 professionals uit heel Nederland. Er zijn plannen om nog dit jaar een vervolgconferentie te organiseren. De ervaringen van de pilots staan uiteraard op het programma.

Woningcorporaties die ook aan de slag willen met een mensvriendelijke aanpak, kunnen contact opnemen met Fanny van Crey, adviseur van Zet: 013 5441440.

UIT DE BIEB VAN ZET

Een pilotproject rond Mobiliteit en Eenzaamheid in Udenhout was voor Zet aanleiding om dieper in deze materie te duiken. Op verzoek van stichting Vervoer voor Elkaar spraken wij met (ervarings)deskundigen, sociale innovators en betrokken professionals. Dit verruimt het beeld en geeft waardevolle inzichten over eenzaamheid wat mobiliteit daarin kan betekenen. Daar geven we mooie voorbeelden van. Verder in deze publicatie de leidraad 'Mobiliteit voor minder eenzaamheid' die Zet op basis van ervaringen in Udenhout heeft ontwikkeld. Deze kan zeker helpen bij het opzetten van een lokale aanpak om mensen in de risicogroep ook achter de voordeur te bereiken. Doe er uw voordeel mee, op weg naar contact.

Ons derde trendboek over toegankelijkheid gaat over het belang van sport en bewegen in relatie tot sociale veerkracht. De overheid wil dat mensen met een beperking in 2018 een passend en toegankelijk aanbod in de buurt kunnen vinden. Hoe staan we ervoor in het licht van die uitdaging, in het bijzonder waar het gaat om participatie en zelfredzaamheid? We illustreren onze inventarisatie weer met inspiraties uit de Brabantse praktijk en een verkenning van de laatste inzichten en ontwikkelingen aan de hand van interviews met vijftien voorlopers, aanpakkers en experts. Hopelijk brengen we zo 'iedereen in beweging' om meer mensen (met een beperking) aan het sporten te krijgen.

In opdracht van de gemeente Eindhoven heeft Zet samen met de Speeltuinbende 19 schoolpleinen gescand op de mogelijkheid tot samen spelen voor kinderen met en zonder beperking. Dit levert inspirerende voorbeelden op in woord en beeld van scholen die samen spelen en inclusie bevorderen. De inzichten zijn gebundeld in dit boekje om meer scholen anders te laten kijken naar buitenspelen en het potentieel van hún schoolplein. Niet door het schetsen van vergezichten en dure ingrepen, maar door te laten zien dat oplossingen soms heel dichtbij en makkelijk zijn.

U kunt deze publicaties downloaden van onze website of gratis een fysiek exemplaar aanvragen.
Bel 013 5441440 of mail uw verzoek naar info@wijzijnzet.nl

VRAAG VAN HET JAAR

HOE OVERBRUGGEN WE DE TOENEMENDE VERSCHILLEN?

Zoek de verschillen en kleur de plaatjes! Wie heeft het als kind niet gedaan? Als volwassenen zijn we deze vaardigheid duidelijk niet verleerd. Overal om ons heen zien we verschillen: tussen hoog- en laagopgeleid, allochtoon en autochtoon, kansarm en kansrijk, burger en overheid. Meer dan ooit lijken we ons bewust van dat wat anders is, wat ons onderscheidt van de ander.

Wie het Brabanders zelf vraagt, krijgt te horen dat deze verschillen toenemen. Denk aan de culturele tegenstellingen en de groeiende polarisatie tussen nieuwkomers en 'oorspronkelijke' bewoners tijdens het debat over vluchtelingenopvang. Dit soort verschillen wordt op de spits gedreven door te polariseren op de uitersten, niet in de laatste plaats via de sociale media. Hierdoor verdiept de tegenstelling zich en lijkt contact verder weg dan ooit. Toch is die frictie niet per definitie slecht; zonder wrijving geen glans! Problematisch wordt het pas wanneer tegenstellingen elkaar overlappen, met sociale en ruimtelijke segregatie als gevolg. Daar zit de urgentie.

Ook in onze provincie zien we dat tegenstellingen meer en meer clusteren langs lijnen van perspectiefongelijkheid, waarbij opleiding en - in mindere mate - etniciteit en leeftijd een rol spelen.

Hoogopgeleide en laagopgeleide Brabanders verschillen in werkzekerheid, gezondheid en levensverwachting, in toekomstverwachting en optimisme, in vertrouwen in politiek en overheid. Deze groeiende ongelijkheid doet een dringend beroep op ons vermogen tot verbinden en het overbruggen van de tegenstellingen. Hoe gaan we die nieuwe werkelijkheid inkleuren? (hopelijk zijn we ook dát niet verleerd). Dat is geen gemakkelijke opgave, omdat de leefwerelden van vandaag geen gezaghebbende organisaties of vertegenwoordigers kennen en al helemaal geen elites. Maatschappelijke verbinding tussen groepen begint tussen mensen. Daarom moeten we verder kijken dan klassieke organisaties en hun vertegenwoordigers. In sociale netwerken in de wijk, op het sportveld en de werkvloer, dáár wordt door bescheiden vernieuwers het verschil gemaakt! Het is zaak dat we deze 'verschilmakers' voldoende ruimte en zeggenschap geven om maatschappelijke verbinding mogelijk te maken. Daarin schuilt de eigentijdse kunst van het samenleven.

Joks Janssen
Directeur BrabantKennis